

ARCHEOLOGISCHE OPGRAVING

HOOGWEG WERVIK **(prov. West-Vlaanderen)**

BASISRAPPORT – JUNI 2009

Auteurs: Tina BRUYNINCKX
Bert MESTDAGH
Bert ACKE

ARCHEOLOGISCHE OPGRAVING

HOOGWEG WERVIK **(prov. West-Vlaanderen)**

BASISRAPPORT – JUNI 2009

**Auteurs: Tina BRUYNINCKX
Bert MESTDAGH
Bert ACKE**

**Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER**

**Afdeling Archeologie
Rapport 2009/09**

Figuur 1 op schutblad: Algemeen zicht op zone I.

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Opgraving ☒	Prospectie ☐
Vergunningsnummer: 2009/111	
Datum aanvraag: 13/04/2009	
Naam aanvrager: BRUYNINCKX Tina	
Naam site: Wervik, Hoogweg	

Opdrachtgever:	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen Afdeling Gesubsidieerde Infrastructuur Koloniënstraat 40, 6 ^{de} verdieping 1000 Brussel
Uitvoerder:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Bevoegde Vlaamse overheid:	Sam De Decker (Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed)
Projectleider:	Bert Acke
Leidinggevend archeoloog:	Tina Bruyninckx
Archeologisch team:	Bart Bot, Tomas Bradt, Bert Heyvaert, Bert Mestdagh, Gwendy Wyns
Wetenschappelijke begeleiding:	/
Projectcode:	WVHW09
Titel:	Archeologische opgraving Hoogweg Wervik (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport – juni 2009.
Rapportnummer:	2009/09
Contact Bert Acke:	E-mail: bert.acke@monument.be GSM: 0485/88 71 16

© Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster
Figuren: Monument Vandekerckhove nv, tenzij anders vermeld.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

1. INHOUDSTAFEL

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	3
1. INHOUDSTAFEL.....	4
2. INLEIDING	5
3. TOPOGRAFISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING	6
4. ARCHEOLOGISCHE EN HISTORISCHE SITUERING	7
5. ONDERZOEKSMETHODE.....	9
6. RESULTATEN.....	10
6.1. ZONE I	10
6.2. ZONE II.....	25
7. INTERPRETATIE.....	39
7.1. ZONE I	39
7.2. ZONE II	41
7.3. ALGEMENE INTERPRETATIE	45
8. ALGEMEEN BESLUIT	46
9. BIBLIOGRAFIE	47
10. INVENTARISSEN	48
10.1. INVENTARIS VAN DE SPOREN	48
10.2. INVENTARIS VAN DE VONDSTEN	55
10.3. INVENTARIS VAN DE FOTO'S	57
10.4. INVENTARIS VAN DE TEKENINGEN	63
10.5. INVENTARIS VAN DE HOOGTEMETINGEN	65
10.6. INVENTARIS VAN DE MONSTERS.....	70

2. INLEIDING

In het kader van de geplande ontwikkeling van een nieuwe verkaveling ter hoogte van de wijk Hoogweg-Bourgondiëstraat-Esdoornstraat te Wervik (prov. West-Vlaanderen), voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv van 27 april tot 5 juni 2009 op een deel van het terrein een archeologische vlakopgraving uit. Opdrachtgever en financierder van het onderzoek was de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen, die samen met CVBA De Leie optreedt als bouwheer voor de verkaveling. Het onderzoek gebeurde volgens de bijzondere voorwaarden geformuleerd door het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed.

In maart 2008 werd op het terrein een archeologische prospectie door middel van proefsleuven uitgevoerd door Ruben Willaert bvba – afdeling archeologie¹. Geconcentreerd in enkele zones werden hierbij sporen van brandrestengraven uit de IJzertijd of de Romeinse tijd aangetroffen, alsook een laatmiddeleeuws greppelsysteem. Op basis van deze resultaten werd een vervolgonderzoek van twee zones door middel van een vlakdekkende opgraving opgelegd door het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid. Het doel was hierbij te vermijden dat waardevol archeologisch erfgoed ongedocumenteerd verloren zou gaan.

In dit basisrapport worden de resultaten van het archeologisch onderzoek voorgesteld. In enkele inleidende hoofdstukken worden de geografische, archeologische en historische situering van het terrein en de gebruikte methodologie bij het onderzoek toegelicht. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven aan de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese van de resultaten. Achteraan zijn de verschillende inventarissen (sporen, vondsten, foto's, tekeningen, hoogtemetingen, monsters) opgenomen. Bij het rapport horen twee DVD's met daarop alle foto's, de plannen en de digitale versie van deze tekst.

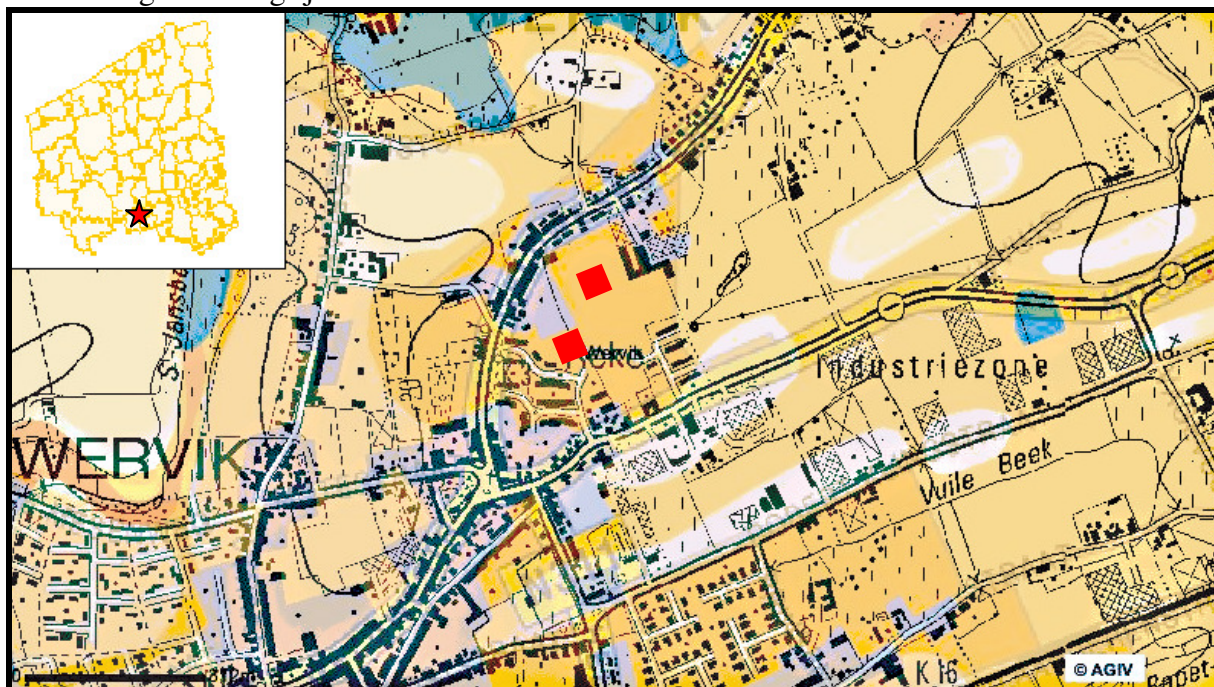
Langs deze weg wordt eveneens dank betuigd aan volgende personen en instanties die zorgden voor een aangename samenwerking en bijdroegen tot het vlotte verloop van het onderzoek: Cnockaert nv voor het kraanwerk, Verland bvba voor de landmeetkundige opmetingen, Johan Deschieter van het Provinciaal Archeologisch Museum Zuid-Oost-Vlaanderen voor de hulp bij de determinatie van de archeologische artefacten, Arne Verbrugge, Adelheid De Logi, Ruben Willaert bvba, de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen, CVBA De Leie, Sam De Decker van het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Steven Masil, cultuurbeleidscoördinator van de stad Wervik, Stephane Debonne van de Stedelijke Oudheidkundige Commissie en de vele geïnteresseerde buurtbewoners.

¹ GHEYSEN, 2008.

3. TOPOGRAFISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING

Wervik ligt in het zuiden van de provincie West-Vlaanderen, tussen de Westhoek en Kortrijk. De gemeente bevindt zich op de overgang van de zandstreek naar de zandleemstreek en is gelegen langs de Leie, die er de grens met Frankrijk vormt. Het archeologisch onderzoek vond plaats op ca. 1,5 km ten noordoosten van het centrum, nabij Reke. De onderzochte zones hebben samen een oppervlakte van ca. 1880m² en zijn te situeren ten noorden van de Hoogweg, ten zuiden van de Geluwesesteenweg, ten westen van de Bourgondiëstraat en ten oosten van de Esdoornstraat. De kadastrale gegevens van de site zijn: Afdeling 1, Sectie B, Percelen 135a en 137x².

Op de bodemkaart van Vlaanderen wordt het plangebied weergegeven als een matig droge, zwak gleyige, zandleembodem met textuur B-horizont². Dit wordt aangeduid met de formule Lca, waarbij L staat voor de textuurklasse zandleem, c voor de draineringsklasse matig droog of zwak gleyig, en a voor bodems met textuur B-horizont. Een B-horizont bevindt zich onder de A-horizont (bovengrond) en een eventuele E-horizont, en heeft veelal een dikte van zo'n 40 tot 60cm³. Het is een horizont die aangerijkt is met ingespoelde en neergeslagen bestanddelen zoals klei, humus en/of ijzer. Bij de textuur B-horizont is de grond aangerijkt met klei en sesquioxiden (ijzer- en aluminiumoxiden). De bodem is ingedeeld in drainageklasse c, wat inhoudt dat de natuurlijke drainage van de bodem matig goed is. Roest- of gleyverschijnselen kunnen zich voordoen vanaf een diepte van 50 à 80 cm⁴. Dit fenomeen wordt veroorzaakt door het oxideren of reduceren van de ijzerverbindingen die aanwezig zijn in het grondwater. Bij contact met zuurstof gaat het ijzer oxideren en bruinrode vlekken vormen, terwijl een afwezigheid van zuurstof ervoor zorgt dat het ijzer gaat reduceren, wat tot uitdrukking komt in grijze of blauwe tinten.

Figuur 2: Situering van Wervik in West-Vlaanderen (rode ster) en van de twee opgegraven zones (rode vierkantjes), geprojecteerd op de topografische kaart en de bodemkaart (donker oranjegeel: matig droge zandleem) (© <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/> en MVDK nv).

² Zie: <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/>.

³ VAN RANST & SYS, 2000, p. 9 en p. 268.

⁴ AMERYCKX, VERHEYE & VERMEIRE, 1995, pp. 173-174, 181.

4. ARCHEOLOGISCHE EN HISTORISCHE SITUERING

Wervik is een stad met een rijke geschiedenis. De oudste vondsten, vuurstenen artefacten, gaan terug tot het Neolithicum⁵. Herhaaldelijk wordt ook La Tène-aardewerk uit de bodem gerecupereerd, wat wijst op een bewoning in de Late IJzertijd⁶.

Wervik is echter vooral gekend voor haar Romeinse verleden⁷. Pas toen kort na de Tweede Wereldoorlog Romeins materiaal ontdekt werd onder het puin van enkele gebouwen, werd Wervik geassocieerd met de antieke *vicus Viroviacum*, die gekend was uit antieke bronnen als het *Itinerarium Antonini*⁸ en de *Tabula Peutingeriana*⁹. Het wetenschappelijk onderzoek in de *vicus* bleef tot op heden echter relatief beperkt. Toch leverden enkele opgravingen die de laatste decennia uitgevoerd werden op het grondgebied van de stad tal van gegevens op die de rijkdom van het Wervikse bodemarchief illustreren. De Romeinse nederzetting vormde een ruraal centrum binnen de *Civitas Menapiorum* en lag op het punt waar de Romeinse weg vanuit Cassel de Leie overstak richting Doornik. Opgravingen op de Steenakker, het Sint-Janshospitaal, het Sint-Maartensplein en de Ooievaarstraat tonen aan dat de kern van de *vicus* begraven is onder de huidige stadskern. Onder de aangetroffen bewoningssporen bevinden zich resten van zogenaamde *Streifenhäuser*, langgerekte huizen die planmatig naast elkaar werden aangelegd langs een straat. Een stenen keldertrap, een waterput van het gemengde type (stenen bovenbouw en houten onderkant) en verscheidene resten van Romeinse dakpannen en *hypocaustum*- of vloertegels wijzen op de aanwezigheid van steenbouw. Naast aanwijzingen voor handelsactiviteiten, waaronder de vondst van een weegschaal, zijn er ook aanduidingen voor artisanale bezigheden, zoals de vondst van een ijzeren smeedtang, metaalslakken en technisch aardewerk. Zowel bij een onderzoek in de Komenstraat als bij de nog steeds aan de gang zijnde opgraving op de site “De Pionier”, ten zuidwesten van de *vicus*, werden resten aangesneden van de Romeinse hoofdbaan tussen Boulogne en Keulen (meerbepaald het tracé tussen Cassel en Doornik), alsook enkele brandrestengraven. Het meeste materiaal dateert uit de periode vanaf het midden van de 1ste eeuw tot de vroege 3de eeuw. De nederzetting kende een bloeiperiode gedurende de tweede helft van de 1ste eeuw en de 2de eeuw. Vanaf de late 2de eeuw is er een felle afname zichtbaar in het vondstmateriaal, een fenomeen dat in de hele regio waar te nemen is en vaak gelinkt wordt aan de invallen van de *Chauci*, een volk afkomstig uit het mondingsgebied van de Elbe, in 173. Dit valt echter moeilijk te bewijzen. Enkele 4de-eeuwse, Merovingische en Frankische vondsten tonen aan dat de nederzetting niet helemaal opgeheven werd.

Pas kort voor 1100 verschijnt Wervik terug in de historische bronnen¹⁰. De oude bewoningskern omheen het pre-Romeinse en Romeinse Steenakkerplein is tegen dan via het Sint-Maartensplein, waar de oudste kerk stond, uitgedeind naar de Leie toe. Dit bedehuis gaat mogelijk terug tot in de 10de eeuw en ontstond waarschijnlijk als kapel van de heerlijkheid

⁵ Zie: http://paola.erfgoed.net/sdx/inventaris/toon.xsp?id=1310&base=gebied&qid=sdx_q1&p=1.

⁶ TERMOTE, 1992, pp. 167-175; VERBRUGGE, 2005, pp. 69-70 (1); VERBRUGGE & DE LANGHE, 2008, p. 7.

⁷ VERBRUGGE, 2005, pp. 69-71 (1); VERBRUGGE, 2005, pp. 85-90 (2).

⁸ Het *Itinerarium Antonini* is een overzicht van wegen over het gehele Romeinse Rijk, dat samengesteld is rond het einde van de 3^e eeuw/begin van de 4^e eeuw. Het was een opsomming van bestemmingen en afstanden.

⁹ De *Tabula Peutingeriana* is een 12de- of begin 13de-eeuwse kopie van een laat-Romeinse reiskaart, die op haar beurt afgeleid is van een kaart uit de tijd van Augustus. De kaart geeft het wegennet weer in het Romeinse Rijk met aanduiding van de verschillende halteplaatsen door middel van iconen, en de ondelinge afstanden tussen de plaatsen.

¹⁰ Zie: http://paola.erfgoed.net/sdx/inventaris/toon.xsp?id=1310&base=gebied&qid=sdx_q1&p=1.

Oosthove. De burcht van deze heerlijkheid lag op de noordelijke Leieoever. Vanaf de 12^e eeuw raakte de burcht in verval ten voordele van de omwalde burcht van de heerlijkheid Wervik (het huidige Wervicq-Sud). De reden moet, naast politieke motieven, vermoedelijk gezocht worden bij een toenemende handelsactiviteit nabij de Leieovergang. Wervik kende een grote economische bloei: door de bevolkingstoename werd de toenmalige Sint-Maartenskerk te klein en werd circa 1214 gestart met de bouw van de Sint-Medarduskerk nabij de Leiebrug en bouwde de weversgilde de H. Maria-Magdalenerkerk.

Vanaf het einde van de 12de eeuw ontwikkelde zich te Wervik een belangrijke draperijenijverheid, met een echte bloeiperiode in de 14de eeuw¹¹. De fijne gekleurde lakens werden uitgevoerd naar onder andere Zuid-Europa, Noord-Afrika, Gdansk in Polen en Novgorod in Rusland. Branden, plunderingen door vreemde troepen en pestepidemieën zorgden op het einde van de 14de eeuw, de 15de eeuw en vooral tijdens de 16de eeuw (godsdienstoorlogen) voor een teloorgang van de stad en brachten een sterke emigratie op gang.

Ook tijdens de 17de en 18de eeuw was Wervik het toneel van grensgeschillen en oorlogen¹². De vreemde bezettingen en troepenbewegingen (afwisselend Spanjaarden, Fransen en Oostenrijkers) resulteerden in 1713 in het Verdrag van Utrecht, waarbij het stadsdeel ten zuiden van de Leie definitief naar Frankrijk ging en de Leie de staatsgrens werd. Tijdens de Franse bezetting (1794-1814) brandde de Sint-Medarduskerk af en werd aan de stad zware schade toegebracht. De beginnende industrialisatie in Noord-Frankrijk vanaf 1850 lokte heel wat grensarbeiders naar Wervik. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd Wervik bezet door de Duitsers, die er hoofdwartieren, veldhospitaal en opslagplaatsen oprichtten. Grote delen van de stad werden verwoest tijdens de strijd om Ieper in juni 1917, maar vanaf 1919 keerde de bevolking terug en begon de wederopbouw. Onder de Duitse bombardementen in mei 1940 bleef de schade relatief beperkt.

Zoals reeds gezegd bevindt het plangebied zich ca. 1,5 km ten noordoosten van het centrum, tussen de Geluwesesteenweg en de Hoogweg. Dit gebied valt buiten de grenzen van de *vicus*. Verwacht wordt dat er, naast de weg tussen Cassel en Doornik, die via het zuidwesten de *vicus* binnenkwam, ook een weg liep vanuit de *vicus* in noordoostelijke richting naar *Cortoriacum* (het Romeinse Kortrijk)¹³. De exacte ligging is tot op heden nog niet gekend, maar enkele oude grafvondsten ter hoogte van de Rekestraat doen de aanwezigheid vermoeden van een grafveld aldaar. Grafvelden zijn meestal gelegen langs een invalsweg, en vermoed wordt dan ook dat de weg van daar doorliep via de Geluwesesteenweg of de Hoogweg. Ook langsheen deze straten kunnen dus eventueel graven verwacht worden.

Het proefsleuvenonderzoek dat in 2008 uitgevoerd werd tussen deze wegen, over een oppervlakte van zo'n 4,1 ha, leek deze hypothese te ondersteunen¹⁴. Verspreid over drie zones werden elf mogelijke brandrestengraven aangetroffen. Slechts één spoor werd verder onderzocht en kon op basis van het gerecupereerde aardewerk gedateerd worden in de IJzertijd of in de Romeinse periode. Naast deze mogelijke graven kwam een laatmiddeleeuws greppelsysteem aan het licht.

¹¹ Zie: http://paola.erfgoed.net/sdx/inventaris/toon.xsp?id=1310&base=gebied&qid=sdx_q1&p=1.

¹² Zie: http://paola.erfgoed.net/sdx/inventaris/toon.xsp?id=1310&base=gebied&qid=sdx_q1&p=1.

¹³ VERBRUGGE, 2004, p. 17.

¹⁴ GHEYSEN, 2008, p. 18 en p. 30.

5. ONDERZOEKSMETHODE

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek werd beslist om twee zones door middel van een vlakdekkende opgraving verder te onderzoeken. In totaal werd ongeveer 1880m² onderzocht. Zone I omvatte een oppervlakte van ca. 830m², zone II was ca. 1050m² groot. De situering van beide zones en de eerder aangelegde proefsleuven is te zien op bijgevoegd uitvouwblad.

De verdieping tot op het archeologisch niveau gebeurde met een kraan met vlakke kraanbak van 1,8 m breed. Het afgraven werd steeds begeleid door een archeoloog om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. De opengelegde zones werden volledig geschaafd om de bodem beter leesbaar te maken. Om een goed beeld te krijgen van het geheel werden per opgeschaafd stuk overzichtsfoto's genomen. Daarop werden de sporen achtereenvolgens gefotografeerd, aangeduid, genummerd en beschreven. Hierna kon het grondplan ingetekend worden op millimeterpapier op schaal 1:20. Vervolgens werden de sporen gecoupeerd. Deze coupes werden, samen met meerdere wandprofielen per vlak, aangeduid op het grondplan, gefotografeerd, beschreven en ingetekend op schaal 1:20. De tweede helft van de coupes werd eveneens uitgehaald.

Voor de registratie van de zones, sporen en het benoemen van de foto's werd de code WVHW09 gebruikt, wat staat voor WerVik HoogWeg 2009. De zones werden genummerd met de Romeinse cijfers I en II en de sporen werden aangeduid met een S gevolgd door een Arabisch cijfer (bijvoorbeeld WVHW09 – Zone I – S1). Vondsten werden verzameld in zakjes met aanduiding van het vondstnummer. Ze werden later gewassen en de zakjes werden voorzien van een fiche met daarop de vermelding van het zone-, spoor- en vondstnummer en een korte beschrijving van de aard van het materiaal. Daarnaast werden van enkele sporen ook bulkmonsters genomen voor eventueel later onderzoek. Het bestek voorzag eveneens in het integraal bemonsteren en uitzeven van mogelijke brandrestengraven (zie verder).

Enkele problemen stelden zich tijdens de werkzaamheden. Eerst en vooral speelde het weer het onderzoek parten. Na een aantal zonnige dagen droogde de bodem volledig uit, wat het opschaven enorm bemoeilijkte. Door de hevige regenval op enkele dagen en de slechte drainage van de grond kwamen de opengelegde zones dan weer helemaal onder water te staan, wat verder werken onmogelijk maakte zonder eerst te pompen.

Een bijkomende moeilijkheid bestond uit de vaak zeer moeilijke leesbaarheid van de sporen door de grote verstoring van de bodem, onder andere door bioturbatie. Ook het vinden van het juiste niveau bleek niet altijd even gemakkelijk omdat het onderscheid tussen de moederbodem en de textuur B-horizont vaak zeer onduidelijk was, vooral op zone II. Tijdens het proefsleuvenonderzoek dook vermoedelijk hetzelfde probleem op, te zien aan de vaak grote niveauverschillen binnen eenzelfde proefsleuf.

6. RESULTATEN

6.1. Zone I

- **Algemeen**

Zone I werd aangelegd ter hoogte van het zuidelijke deel van proefsleuven 18 en 19 en het westelijke uiteinde van proefsleuf 9. De zuidwestelijke en noordwestelijke zijde van het opgravingsvlak werden begrensd door de tuinafbakining van de achterliggende huizen, de zuidoostelijke en noordoostelijke zijde door een pas aangelegde weg. De totale oppervlakte van het vlak bedroeg zo'n 830m². In eerste instantie werd een zone opengelegd van ca. 46 op 17m. Later werd het vlak in zuidoostelijke richting over een breedte van 5m nog 10m uitgebreid. Het maaiveld bevond zich in het zuidwesten op +20,75m TAW, in het noordoosten op +19,80m TAW. De TAW-waarde van het opgravingsvlak varieerde van +19,15m in het zuidwesten naar +18,80m in het noordoosten.

Figuur 3: Algemeen zicht vanuit het westen op zone I.

- **Voornaamste sporen**

In totaal werden in zone I 92 sporen aangeduid. Veel van deze sporen bleken na het couperen toch eerder natuurlijke verschijnselen te zijn. Sporen S1 t.e.m. S12, S64, S72 t.e.m. S80 en S83 waren zeker antropogeen van aard, het ging hier telkens om grachten. De andere sporen leken allemaal natuurlijk te zijn, al was er twijfel bij enkele, met name bij S7, S14, S15, S18, S27, S29, S48, S58, S59 en S62. Het onderscheid tussen natuurlijke sporen en kuilen die door de mens zijn gegraven was in deze bodem immers niet altijd duidelijk te maken. Dit kwam door de grote bioturbatie en uitloging, die ervoor zorgde dat de aflijning vaak heel vaag was geworden of zelfs helemaal was verdwenen.

- *Grachten*

Sporen S1, S4, S5, S8, S10, S11 en S12 leken allen te behoren tot eenzelfde noordwest-zuidoost georiënteerde gracht (zie figuren 4 en 5). Deze gracht was zo'n 2m breed in het noordwesten en verbreedde naar het zuidoosten toe tot zo'n 5m, waar hij plots stopte. De diepte van de gracht varieerde van 20cm in het noordwesten naar 40 en 60cm in zuidoostelijke richting, om dan naar het uiteinde toe opnieuw te verkleinen tot 20cm. De grijsbruine vulling bevatte vrij veel houtskoolspikkels. Net voor het uiteinde van de gracht was bovenaan een iets donkerdere lens zichtbaar (spoor 8).

Gracht 2 was noordoost-zuidwest georiënteerd, liep uit in de brede gracht S1/S4/S5/S8/S10/S11/S12 en had eenzelfde vulling (zie figuren 6 en 7). Deze gracht was ca. 55cm breed en slechts 8cm diep. Gracht S1/S4/S5/S8/S10/S11/S12 werd haaks oversneden door twee smallere grachten, die de nummers S3 en S9 meekregen. De komvormige gracht S3 was 80cm breed en 30cm diep (zie figuren 8 en 9). Gracht 9 was 60cm breed, 15cm diep en was slechts over een lengte van 4,4m bewaard gebleven (zie figuren 10 en 11). Beide grachten hadden een zeer homogene bruine tot grijsbruine vulling en waren vrij scherp afgelijnd.

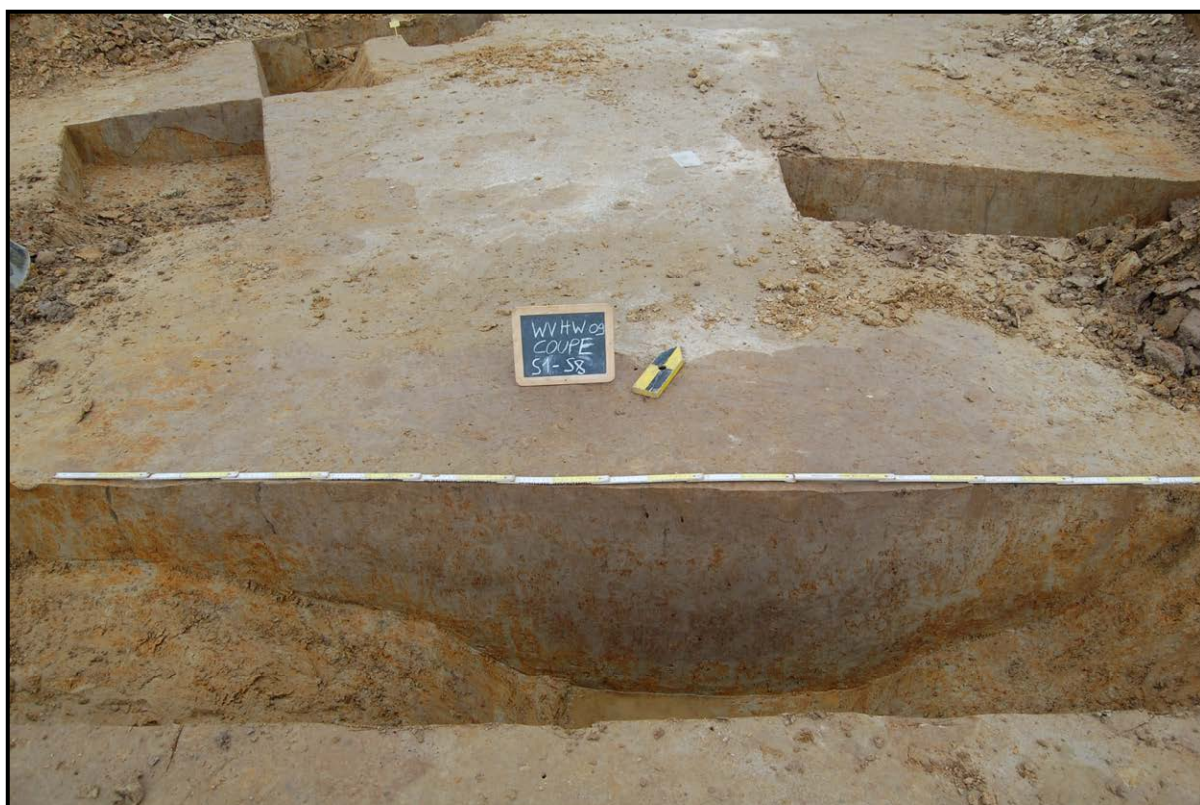
Gracht S64 kende eveneens een noordwest-zuidoost oriëntatie (zie figuren 12 en 13). Na couperen bleek het te gaan om twee verschillende grachten, die in het noordwesten zo'n 25cm van elkaar lagen en na 6m vlak naast elkaar verder liepen. Beide hadden een komvormig profiel en een bruigrijze vulling, waarbij de meest oostelijke gracht iets donkerder was. Ook wat diepte betreft waren ze gelijkaardig, deze varieerde van zo'n 30cm tot 55cm. De westelijke gracht was in het noordwesten breder dan de oostelijke, met respectievelijk 1,10m tegenover 50cm, maar verder naar het zuidoosten waren ze beide zo'n 1m breed.

Sporen S73, S74, S75 en S76 behoorden allen tot één gracht, met een breedte van 5 tot 5,5m (zie figuren 14 en 15). Deze noordwest-zuidoost georiënteerde gracht ging iets meer dan één meter diep. De kleur van de vulling varieerde van bruin tot bruingrijs, met een grijszwarte strook in het midden. Zowel gracht S2 als gracht S3 werden oversneden door deze brede jongere gracht. Sporen S77, S78, S79 en S80 waren smalle en zeer ondiepe greppels, die parallel naast elkaar lagen (zie figuren 16 en 17). S77 en S78 vormden een paar, net als S79 en S80. Ze hadden allen een maximale diepte van ca. 6cm, de breedte varieerde tussen 10 en 40cm. De bruine tot grijsbruine vulling bevatte houtskoolspikkels en fragmentjes baksteen.

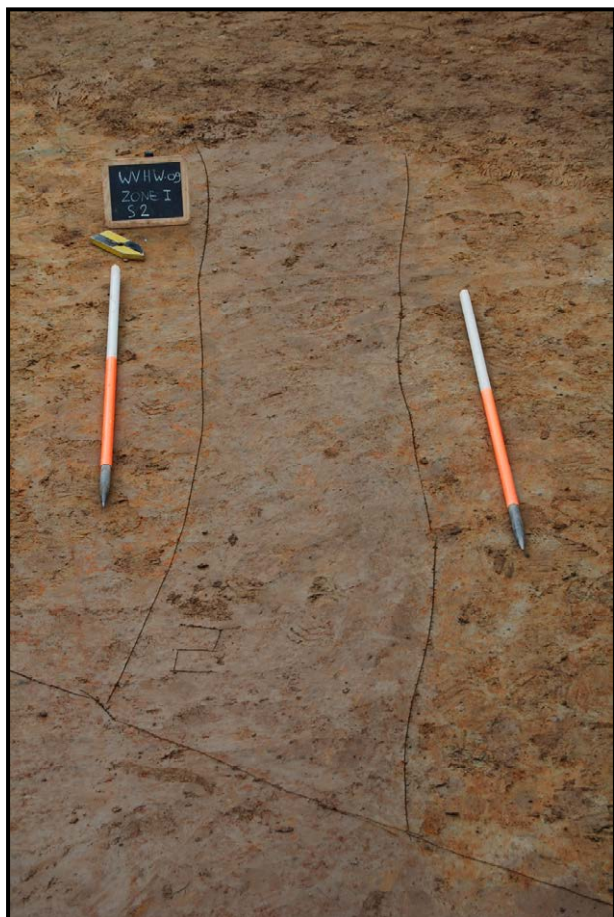
Gracht S83 liep in noordoost-zuidwestelijke richting (zie figuren 18 en 19). Deze gracht had een zeer homogene grijze vulling en was opmerkelijk sterk afgelijnd. De breedte bedroeg 1,3 tot 1,5m, de diepte zo'n 40cm.

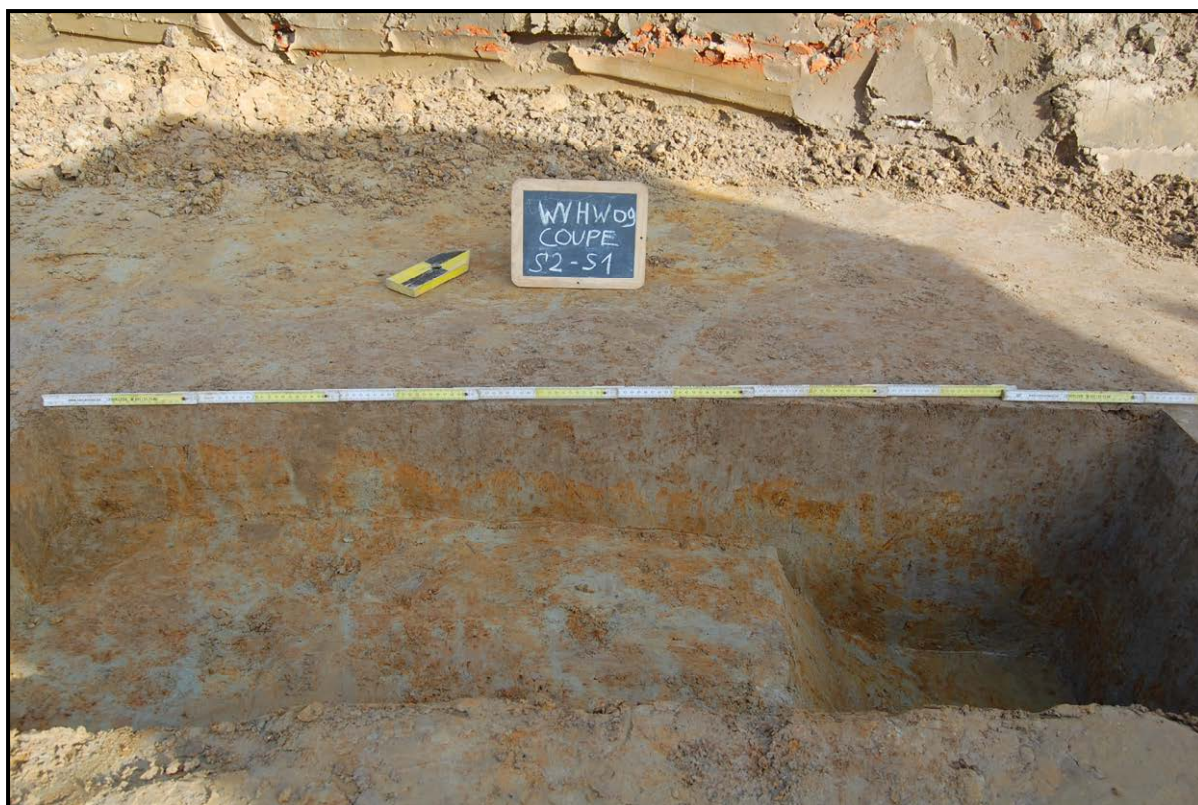
Figuur 4: Gracht S1/S4/S5/S8/S10/S11/S12.

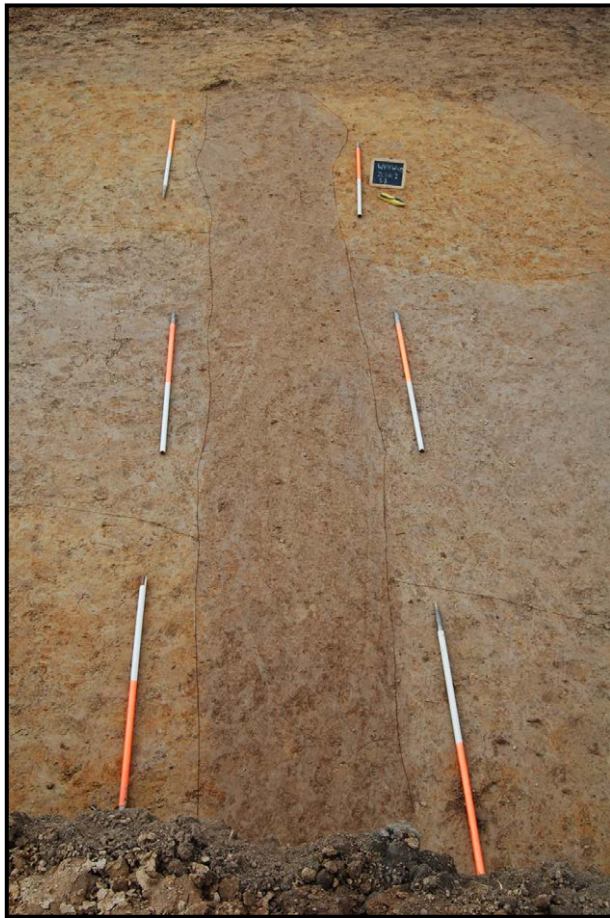
Figuur 5: Coupe op gracht S1/S4/S5/S8/S10/S11/S12.

Figuur 6: Gracht S2.

Figuur 7: Coupe op overgang tussen gracht S2 en gracht S1/S4/S5/S8/S10/S11/S12.

Figuur 8: Gracht S3.

Figuur 9: Coupe op gracht S3.

Figuur 10: Gracht S9.

Figuur 11: Coupe op gracht S9 en gracht S1/S4/S5/S8/S10/S11/S12.

Figuur 12: Grachten S64a en S64b.

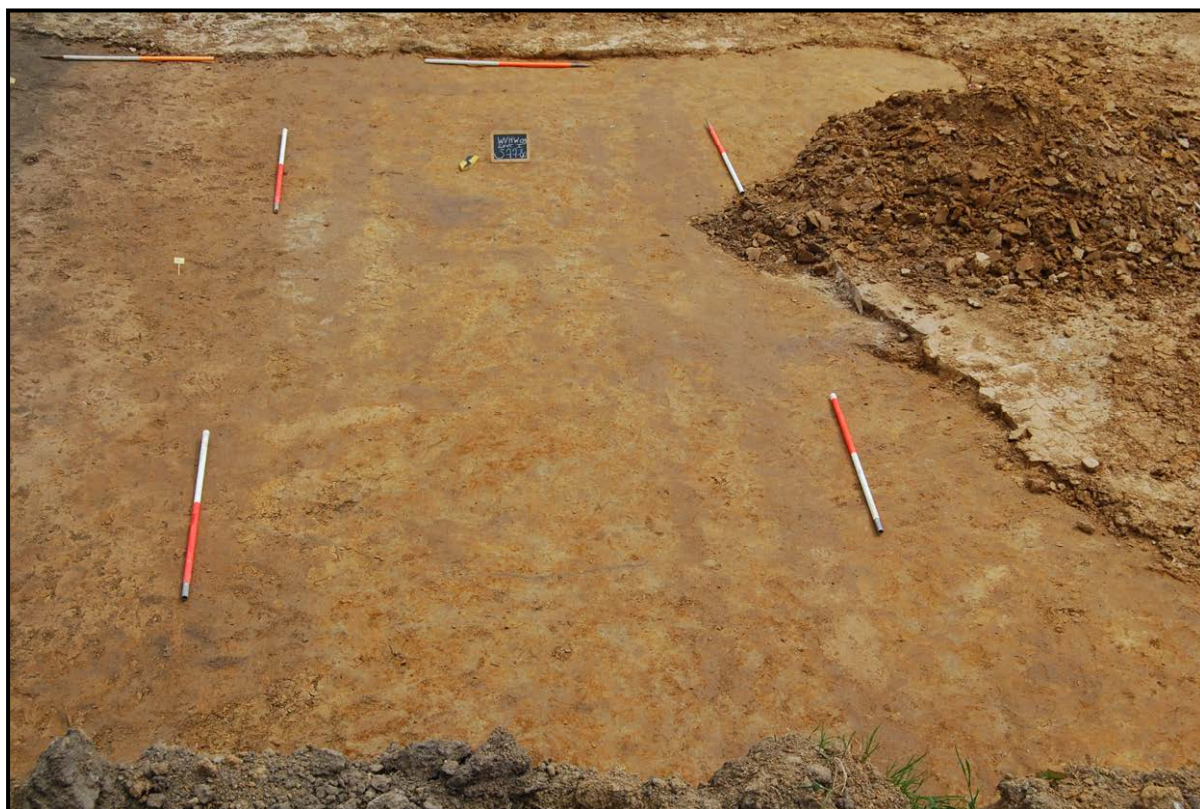
Figuur 13: Coupe op grachten S64a en S64b.

Figuur 14: Gracht S73/S74/S75/S76.

Figuur 15: Coupe op gracht S73/S74/S75/S76.

Figuur 16: Sporen S77, S78, S79 en S80.

Figuur 17: Coupe op sporen S79 en S80.

Figuur 18: Gracht S83.

Figuur 19: Coupe op gracht S83.

○ *Kuilen*

Zoals reeds gezegd bleken de meeste sporen na het couperen een natuurlijke oorsprong te hebben. De kuilen die mogelijk toch door de mens gegraven zijn, konden ingedeeld worden in twee groepen.

Sporen S7, S18, S27 en S62 hadden een bleekgrijze vulling met inclusies oranjebruine moederbodem. Spoor 7 werd deels oversneden door gracht S1/S4/S5/S8/S10/S11/S12 en had een diepte van ongeveer 30cm (zie figuur 20). Spoor 18 had een langgerekte vorm en ging tot een diepte van 55cm (zie figuur 21). De breedte bedroeg 50 cm. Spoor 27 had een onregelmatige vorm en was 20cm diep. Het ovale spoor 62 had een diepte van circa 25 cm.

Sporen S14, S15, S29 en S48 werden gekenmerkt door een zwarte humeuze vulling. Spoor 14 was rond, met een diepte van 20cm. Het ovale spoor 15 had een maximale diepte van 20cm (zie figuur 22). Spoor 29 had eerder een onregelmatige vorm en was slechts 10cm diep. Spoor 48 was ovaal en ging tot 20cm diep (zie figuur 23).

○ *Natuurlijke sporen*

Op zone I werden veel natuurlijke sporen aangesneden, in de meeste gevallen leek het te gaan om windvallen (zie figuren 24 en 25). Een groot aantal daarvan lagen in de omgeving van de grachten S64a en S64b.

Figuur 20: Coupe op kuil S7.

Figuur 21: Coupe op kuil S18.

Figuur 22: Coupe op kuil S15.

Figuur 23: Coupe op kuil S48.

Figuur 24: Natuurlijke sporen in het zuidoosten van zone I.

Figuur 25: Coupe op natuurlijk spoor S61.

- **Stratigrafie**

Zoals de bodemkaart van Vlaanderen aangeeft is de bodem zandlemig met een textuur B-horizont (zie hoofdstuk 3). Het profiel van zone I toonde de volgende gelaagdheid: de A-horizont (ploeglaag) was 30 tot 50cm dik en had een donkerbruine kleur. De textuur B-horizont had een lichtbruine tot lichtgrijsbruine kleur en was ca. 60cm dik in het zuidwesten van het vlak en 30cm dik op de overige plaatsen. Hieronder volgde de C-horizont, de zandlemige moederbodem met een oranjebruine kleur. De overgang tussen de textuur B-horizont en de moederbodem gebeurde zeer geleidelijk.

Figuur 26: Profiel van de noordoostelijke wand in zone I.

Figuur 27: Profiel van de zuidwestelijke wand in zone I.

6.2. Zone II

- **Algemeen**

Zone II werd aangelegd tussen proefsleuven 12 en 14, ter hoogte van het midden van deze sleuven. Proefsleuven 13 en 14 bleven deels zichtbaar in het opgravingsvlak omdat ze dieper aangelegd waren. De zuidwestelijke en noordoostelijke zijde van de opengelegde zone werden begrensd door pas aangelegde wegen. De totale oppervlakte van het vlak bedroeg zo'n 1050m². Het maaiveld bevond zich in het zuidwesten op +20,74m TAW, in het noordoosten op +20,15m TAW. De TAW-waarde van het opgravingsvlak varieerde van +20,00m in het zuidwesten tot +19,35m in het noordoosten.

Figuur 28: Algemeen zicht vanuit het oosten op zone II.

- **Voornaamste sporen**

Binnen zone II werden in totaal 25 sporen aangeduid. Slechts één spoor werd na het couperen geschrapt omdat het natuurlijk was, namelijk spoor 109. Alle andere sporen waren zeker antropogeen van aard. Het ging hier, net als op zone I, voornamelijk om grachten. Daarnaast werden ook een aantal kuilen aangetroffen, alsook een mogelijk paalspoor.

○ *Grachten*

Grachten S100 en S107 waren zuidwest-noordoost georiënteerd en werden gekenmerkt door een zeer homogene bruine tot grijsbruine vulling. In de coupes was een profiel te zien met vrij rechte verticale wanden. De breedte van de grachten varieerde van 50 tot 65cm. Gracht S100 was 40cm diep, gracht S107 20 tot 30cm. Het smalle en ondiepe spoor S122 vloeiده samen met gracht 100. De vulling was dezelfde.

Gracht S104 had een noordoost-zuidwest oriëntering, met een breedte die varieerde van 1,80m tot 2,20m en een diepte van 94cm. Deze gracht vloeiده samen met de noordwest-zuidoost georiënteerde gracht S105, die 2m tot 2,30m breed was en 70cm diep. Samen vormden ze een 5m-brede noordoost-zuidwest gerichte gracht, waar 5m naar het zuidwesten toe, ook gracht S119 in terecht kwam. Deze gracht had eenzelfde oriëntering als gracht S105, was 2,60m breed en 1,10m diep. Ten zuidwesten van deze samenvloeiingen verbreedde de gracht tot 7m. In de coupe vertoonden grachten S105 en S119 een breed komvormig profiel. Dat bleef ook zo na de het samenkomen. Gracht S104 had eerder een V-vormig profiel. Bij al deze grachten was een gelijksoortige gelaagdheid zichtbaar. Het bovenste vullingspakket was bruin tot grijsbruin van kleur, met weinige houtskoolspikkels en roestkleurige vlekjes. Onder deze laag had de vulling een blekere beigegrijze kleur met vrij veel roestkleurige vlekken. Ter hoogte van de samenvloeiing van gracht S119 met de brede gracht bevond zich daaronder nog een glauconietrijke blauwgrijze band. Op deze plaats kon de gracht gevolgd worden tot een diepte van 1,20m, tot het grondwater het manueel verder uitgraven onmogelijk maakte. De bodem van de gracht werd dus niet helemaal bereikt. Gracht 105 werd haaks oversneden door gracht S100, gracht 119 door gracht S107.

Grachten S102, S103 en S106 lagen ten zuiden van en parallel aan gracht S104 en werden er deels door oversneden, om dan helemaal te verdwijnen onder de brede gracht S104/S105/S119. Gracht S102 bereikte een maximale diepte van zo'n 58cm en was 2,20m breed. Gracht S103 was 35cm breed en slechts 4cm diep. Gracht S106 was 80cm breed, 44cm diep en oversneed gedeeltelijk gracht S102. Deze grachten hadden een bleekgrijze tot beigegrijze vulling, met het verschil dat S102 wat vlekken oranjebruine moederbodem en houtskoolspikkels bevatte, terwijl S106 veel homogener van aard was.

Sporen S120 en S121 waren parallelle, noord-zuid gerichte greppels. Spoor S124 was gelijkaardig, maar zuidwest-noordoost georiënteerd, en kwam uit op spoor s120. De breedte van deze sporen schommelde tussen 30 en 50cm, de diepte tussen 20 en 30cm. De grijsbruine vulling bevatte heel wat vlekken oranjebruine moederbodem, alsook houtskoolspikkels en kleine brokjes baksteen.

Figuur 29: Grachten S122 (links) en S100 (rechts).

Figuur 30: Coupe op gracht S100.

Figuur 31: Gracht S107.

Figuur 32: Coupe op gracht S107.

Figuur 33: Gracht S105, die oversneden wordt door gracht S100 en samenvloeit met gracht S104.

Figuur 34: Coupe op gracht S105.

Figuur 35: Gracht S119, die oversneden wordt door gracht S107 en samenvloeit met gracht S104/S105.

Figuur 36: Coupe op gracht S119.

Figuur 37: Coupe op gracht S104.

Figuur 38: Coupe op gracht S119/S104/S105.

Figuur 39: Grachten S106, S102, S103 en S104.

Figuur 40: Coupe op grachten S102 en S106.

○ *Kuilen/paalkuilen*

Kuil S108 was ovaal van vorm en werd deels oversneden door gracht S107. De grijsbruine vulling bevatte wat spikkels houtskool. Het spoor ging 20cm diep. Het min of meer rechthoekige spoor S125 had dan weer een bleekgrijze tot beigegrijze vulling met vrij veel roestkleurige vlekjes. De diepte was 30cm. Spoor S101 had een vierhoekige vorm en een vrij homogene grijsbruine vulling. Het spoor bleef slechts bewaard tot een diepte van 8cm.

Het rechthoekige spoor S123 was 2,80m op 1,30m groot en toonde in profiel een hele gelaagdheid (zie figuren 41 en 42). De bruingrijze bovenste laag was doorspekt met vele houtskoolvlekjes en bevatte brokjes verbrande leem. De band eronder was meer heterogeen, met eveneens houtskoolvlekjes en brokjes verbrande leem, alsook bleekgrijze plekken en vlekjes moederbodem. Hieronder bevond zich een brede bleekgrijze laag, vermengd met oranjebruine moederbodem en onderaan een houtskoolrijke band, gevolgd door een laag met enkele vlekken moederbodem en grote brokken verbrande leem. Het spoor, dat 70cm diep ging, werd omringd door een witte zandige zone, die oversneden werd door S121.

Kuil S110/S111/S112 had een min of meer ovale vorm met een diameter van zowat 3,30m op 1,80m (zie figuren 43 en 44). Dit spoor had een beigegrijze vulling met redelijk wat vlekken oranjebruine moederbodem en houtskoolspikkels. Hierboven bevond zich een zeer houtskoolrijke band met vele brokken verbrande leem en enkele vlekken moederbodem. Op deze laag lag een oranjebeige lens met grote brokken verbrande leem, enkele houtskoolspikkels en vlekken moederbodem. De kuil had een diepte van 50 cm.

Kuil S113/S114/S115/S116/S117/S118 was vrij gelijkaardig aan spoor S110/S111/S112 (zie figuren 45, 46, 47 en 48). De kern van het spoor kende dezelfde afmetingen en had eenzelfde gelaagdheid, met dat verschil dat op het diepste punt van de kuil nog een oranjebeige band voorkwam met vele grote brokken verbrande leem. Het beigegrijze pakket erboven kende een grote uitloper naast het eigenlijke spoor. De kuil ging tot een diepte van 60cm, de uitloper was 20cm diep.

• **Stratigrafie**

Net als op zone I was ook op zone II de bodem zandlemig met een textuur B-horizont. Het profiel toonde de volgende gelaagdheid: de donkerbruine A-horizont (ploeglaag) had overal een dikte van zo'n 30cm. De textuur B-horizont was lichtbruin tot licht grijsbruin, met een dikte die varieerde van 25 tot 40cm. Hieronder volgde de C-horizont, de zandlemige moederbodem met een oranjebruine kleur. De overgang tussen de textuur B-horizont en de moederbodem gebeurde zeer geleidelijk (zie figuren 49 en 50).

Figuur 41: Kuil S123, oversneden door gracht S121.

Figuur 42: Coupe op kuil S123.

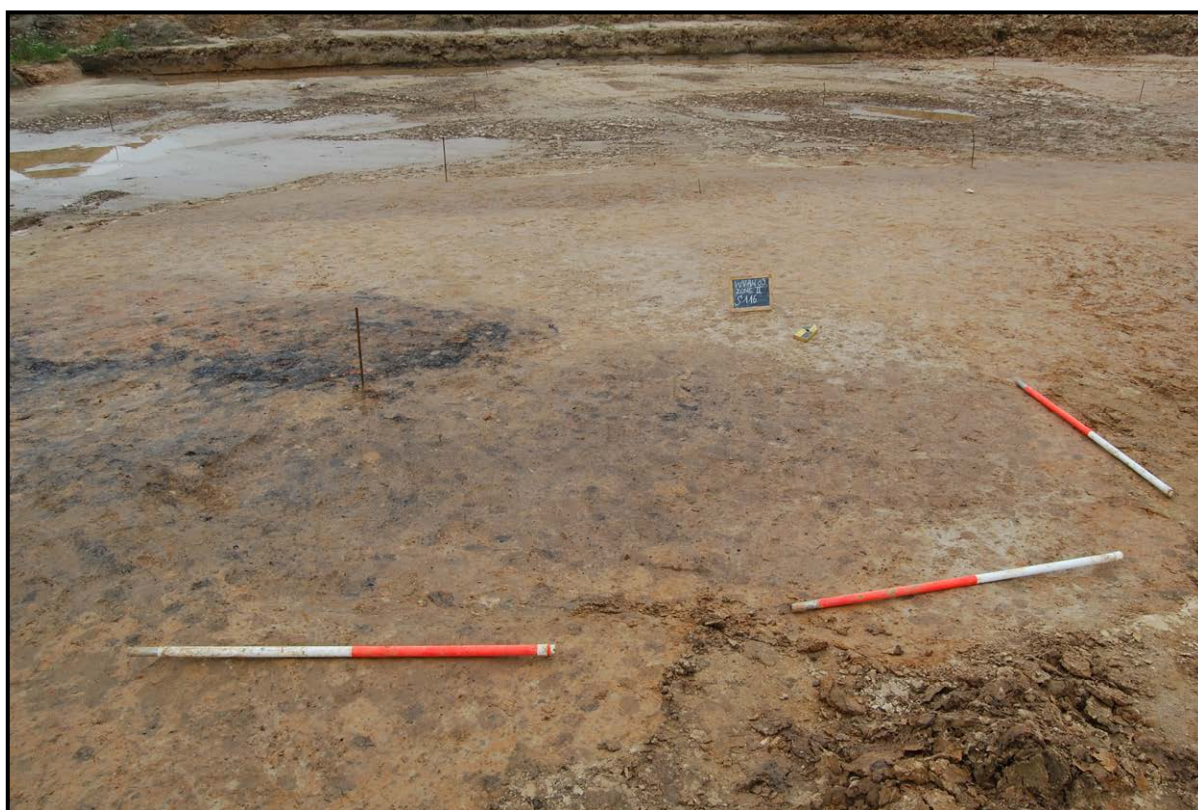
Figuur 43: Kuil S110/S111/S112.

Figuur 44: Coupe op kuil S110/S111/S112.

Figuur 45: Kuil S113/S114/S115/S116/S117/S118.

Figuur 46: Kuil S113/S114/S115/S116/S117/S118.

Figuur 47: Coupe op kuil S113/S114/S115/S116/S117/S118.

Figuur 48: Coupe op kuil S113/S114/S115/S116/S117/S118.

Figuur 49: Profiel van de noordoostelijke wand in zone II.

Figuur 50: Profiel van de zuidoostelijke wand in zone II.

7. INTERPRETATIE

7.1. Zone I

De oudst geïdentificeerde sporen binnen zone I zijn twee noordwest-zuidoost gerichte grachten, S64a en S64b. Deze lagen in het noordwesten van het vlak, zo'n 25cm van elkaar verwijderd. Ongeveer 6m naar het zuidwesten toe sloten de beddingen bij elkaar aan. Ze bleven echter in de verschillende coupes zichtbaar als twee verschillende grachten. Naast de diepte was ook de vulling zeer gelijkaardig, al was deze van S64b iets donkerder. Beide grachten worden aan de hand van het aangetroffen aardewerk gedateerd in de volle middeleeuwen, met name de 11de tot 12de eeuw. Mogelijk geraakte de oorspronkelijke gracht in ongebruik en werd er gewoon een nieuwe gracht naast gegraven.

Twee grachten/greppels met een noordoost-zuidwest oriëntatie kunnen waarschijnlijk geplaatst worden in de late middeleeuwen. Het betreft sporen S3 en S9. Deze leverden zelf geen aardewerk op, maar door de zeer sterke gelijkenis met sporen S100 en S107 op zone II, die wel aan de hand van het aanwezige aardewerk gedateerd konden worden in de 13de tot 15de eeuw, is het mogelijk om deze sporen in dezelfde periode te plaatsen.

Deze grachten oversneden de brede noordwest-zuidoost georiënteerde gracht S1/S4/S5/S8/S10/S11/S12. De weinige vondsten, enkel wat bouw materiaal en twee kleine wandfragmentjes handgevormd aardewerk, zijn niet voldoende om deze gracht met zekerheid aan een periode toe te schrijven. Wel was duidelijk dat de gracht ouder is dan de laatmiddeleeuwse grachten S3 en S9. Opvallend was dat de gracht verbreedde naar het zuidoosten toe om dan plots te stoppen. Er werd dan ook besloten om het vlak in het zuidoosten nog 10m uit te breiden om te kijken of de gracht verderop opnieuw begon. Dit zou immers kunnen wijzen op een ingang tot een erf of perceel. Dit bleek echter niet het geval. In de plaats werd een zeer scherp afgelijnde noordoost-zuidwest gerichte gracht aangetroffen. De vulling hiervan verschilde volledig van die van de brede gracht S1/S4/S5/S8/S10/S11/S12. Ook dit spoor kan wegens het ontbreken van vondstmateriaal niet gedateerd worden.

Een andere brede gracht was S73/S74/S75/S76. Deze oversneed de laatmiddeleeuwse grachten S3 en S9 en kan aan de hand van het gerecupereerde materiaal geplaatst worden in de post-middeleeuwse periode. Het betreft hier onder andere bouw materiaal, verschillende fragmenten van geglazuurd aardewerk en majolica, alsook een versierde tegel en een steelfragment van een pijpenpijpje.

Deze gracht werd langs de westzijde geflankeerd door vier smalle en zeer ondiepe parallelle greppels, die per twee gegroepeerd waren. Ook deze sporen worden aan de hand van het aardewerk gedateerd in de post-middeleeuwen. Eén van deze sporen leverde naast relatief recent materiaal ook een klein dunwandig randscherfje met gelig baksel op dat mogelijk uit de Romeinse periode stamt. Ongetwijfeld gaat het hier om residueel materiaal. Hoe deze sporen geïnterpreteerd moeten worden is niet helemaal duidelijk. Ze waren waarschijnlijk te breed om restanten van diep ploegen te zijn.

Wat de andere sporen binnen deze zone betreft, werd al vermeld dat het meestal om natuurlijke fenomenen bleek te gaan, zoals windvallen. Enkele sporen waren mogelijk wel antropogeen van aard, maar door de sterke bioturbatie en uitloging was dit niet met volledige zekerheid te zeggen. Zelfs als het hier ging om menselijke sporen, leveren ze slechts zeer wei-

nig informatie, daar ze geen dateerbaar materiaal bevatten en niet met elkaar in verband konden gebracht worden. De sporen die tijdens het proefsleuvenonderzoek geïnterpreteerd werden als mogelijke brandrestengraven, bleken na nader onderzoek gewoon sporen te zijn met een zeer humeuze vulling. Ze bevatten geen of slechts zeer weinig houtskool en geen verbrand bot. Wel moet gezegd worden dat de zone die bij het vooronderzoek afgebakend werd als archeologisch interessant wegens de aanwezigheid van mogelijke brandrestengraven, niet helemaal onderzocht kon worden door de aanwezigheid van de reeds aangelegde weg. Het is dus niet helemaal uitgesloten dat er zich onder deze weg wel brandrestengraven bevonden.

7.2. Zone II

Deze zone werd overheerst door een zeer brede noordoost-zuidwest gerichte gracht, S104/S105/S119. De gracht had twee aftakkingen, één langs elke zijde. Deze afsplitsingen waren minder breed en gebeurden steeds onder een hoek van ongeveer 90°. Het aangetroffen aardewerk dateert dit grachtensysteem in de volle middeleeuwen, meer bepaald in de 12de tot 13de eeuw. Hoofdzakelijk gaat het om sterk gefragmenteerd reducerend gebakken aardewerk, voornamelijk wandfragmentjes, maar ook twee randfragmenten (zie figuur 51). Eén daarvan is afkomstig van een pot met eenvoudig naar buiten gerichte rand, het andere behoorde vermoedelijk tot een bord met verdikte rand. Er werden slechts twee wandfragmentjes aangetroffen met een oxiderende bakking, waarvan één behoort tot het zogenaamd hoogversierd aardewerk, een uitbundig versierde ceramieksoort die vanaf de 13de eeuw naast het dagelijks grijsbakkend gebruiksgoed voorkwam. Het scherfje vertoont een witte sliblaag die bedekt is met groen loodglazuur. Naast het aardewerk moet ook de vondst vermeld worden van een slecht bewaard koperen plaatje en een aantal brokken basaltlava (tefriet). Dit laatste is een zeer poreuze steen die afkomstig is uit het Duitse Eifelgebied. Waarschijnlijk zijn het fragmenten van een maalsteen. De functie van dit grachtensysteem is niet helemaal te achterhalen. Vermoedelijk gaat het om een brede perceelsgracht, voor de afbakening van akkers of weiland.

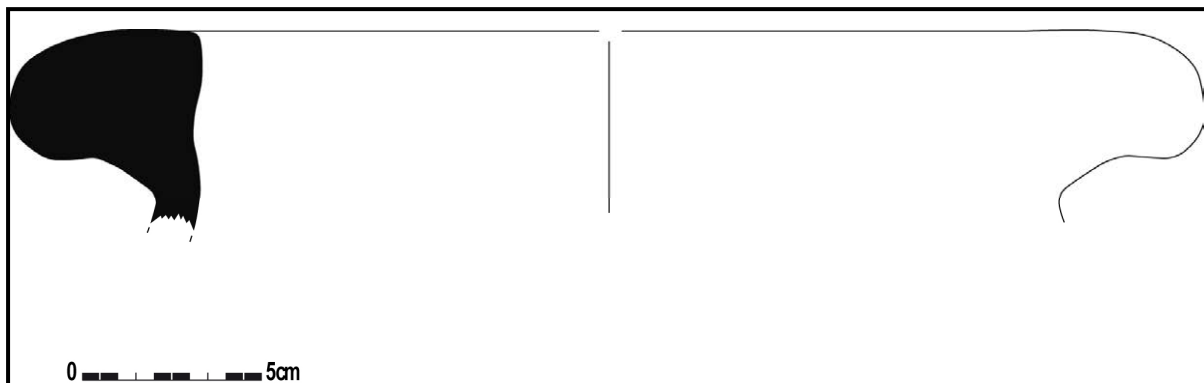

Figuur 51: Twee randfragmenten grijs aardewerk en een wandfragmentje hoogversierde waar uit S104/S105/S109.

Interessant was dat deze brede gracht een oudere gracht oversneed (S102), eveneens met een noordoost-zuidwest oriëntatie, die waarschijnlijk in de Romeinse periode kan gedateerd worden. Uit deze gracht werd immers, naast enkele zeer kleine fragmentjes handgevormd aardewerk, een groot randfragment gerecupereerd dat behoort tot de groep van de zogenaamde *Low Lands Ware I*, vroeger ook wel Waaslands aardewerk genoemd (zie figuren 52 en 53). Het gaat om een reducerend gebakken voorraadpot met omgeslagen rand, wat een veel voorkomende vorm is. Tegenwoordig denkt men dat dit type aardewerk geproduceerd werd in de omgeving van Bergen-op-Zoom (Nederland), voornamelijk in de 2de en 3de eeuw¹⁵. De volmiddeleeuwse gracht S104/S105/S119 kent dus mogelijk een minder brede Romeinse voorloper.

Figuur 52: Randfragment van een voorraadpot in *Low Lands Ware I* uit S102.

Figuur 53: Tekening van het randfragment van een voorraadpot in *Low Lands Ware I* uit S102.

¹⁵ DE CLERCQ & DEGRYSE, 2008.

Twee andere grachten/greppels dateren uit de late middeleeuwen, meer bepaald de 14de tot 15de eeuw. Hierin werd vooral oxiderend gebakken aardewerk aangetroffen, steeds bedekt met een bruine of groene glazuurlaag, alsook een bodemfragment van een kan in steengoed. Het witte baksel en oppervlak is typerend voor de productie in Siegburg, in het Duitse Rijngebied (zie figuur 54). Zeer gelijkaardige greppels of grachten werden ook aangesneden binnen zone I. Ze werden gekenmerkt door een zeer homogene bruine tot grijsbruine vulling. In de coupes was een profiel te zien met vrij rechte verticale wanden.

Enkele kuilen kunnen aan de hand van het aangetroffen aardewerk in dezelfde periode geplaatst worden als het volmiddeleeuws grachtensysteem. Het aardewerk omvat zowel fragmenten van reducerend als oxiderend gebakken gebruiksaardewerk. Mooi om te vermelden is de vondst van een grijze scherf met radstempelversiering. De kuilen hadden een opvallende gelaagdheid, met pakketten verbrande leem en houtskool. Ook deze sporen werden tijdens het proefsleuvenonderzoek geïnterpreteerd als mogelijke brandrestengraven. De afmetingen, evenals de datering in de volle middeleeuwen, spreken dit tegen. Wat de functie van de kuilen dan wel was, is moeilijk te zeggen. De kuilen bevatten verbrandingssporen onder de vorm van houtskool en brokken verbrande leem. Daar het ging om brokken verbrande leem en niet om een volledig verbrande kuilwand, lijkt de verbranding niet *in situ* plaatsgevonden te hebben. Mogelijk ging het hier om de dump van iets dat gebrand heeft, zoals bijvoorbeeld een haarddump.

Figuur 54: Bodemfragment in Siegburg-steengoed.

Opmerkelijk was de vondst van een oorfragment van een Romeinse amfoor in de volmiddeleeuwse kuil S123 (zie figuur 55). Het gaat om een amfoor van het type Dressel 20. Dit is een bolvormige amfoor met korte hals en dikke, sterk gebogen of ovaalvormige handvaten, die voornamelijk gebruikt werd om olijfolie in te vervoeren¹⁶. Deze vaten werden vervaardigd in Zuid-Spanje, en dit van de 1ste eeuw tot het einde van de 3de eeuw. Deze vondst is ongetwijfeld residueel. Kuil S123 oversneet gedeeltelijk de brede gracht S104/S105/S119, die op haar beurt de Romeinse gracht S102 oversnijdt. Mogelijk kwam het oorfragment via het verspitten in de jongere context terecht.

Spoor S101 was mogelijk een ondiep bewaard paalgat, maar bevatte geen dateerbaar materiaal en was niet te verbinden aan andere sporen. Sporen S120, S121 en S124 waren relatief recent en zijn dus archeologisch weinig relevant. Het ging hier waarschijnlijk om greppels voor drainagebuizen.

Binnen zone II kwamen verschillende silexfragmenten aan het licht, steeds als losse vondsten. Slecht in drie gevallen lijkt het te gaan om echte afslagen. Telkens gaat het om zwarte lokale vuursteen. Eén stuk toont duidelijk sporen van retouches.

Figuur 55: Oorfragment van een Dressel 20-amfoor uit S123.

¹⁶ PEACOCK & WILLIAMS, 1986, pp. 136-141; TYERS, 1996, pp. 87-88.

7.3. Algemene interpretatie

Bij deze opgraving kwamen sporen en vondsten aan het licht uit verschillende periodes. De oudste vondsten gaan terug tot in de prehistorie. Het betreft enkele silexafslagen, waarvan één duidelijk geretoucheerd is, maar het zijn slechts losse vondsten.

Op zone II werd een gracht aangesneden die waarschijnlijk dateert uit de Romeinse periode. Het aardewerk is te plaatsen in de 2de tot 3de eeuw. De gracht werd oversneden door een bredere volmiddeleeuwse gracht met eenzelfde oriëntatie, en geldt dus mogelijk als voorloper hiervan. Andere Romeinse vondsten, in de vorm van aardewerkfragmenten, werden gerecupereerd uit jonger gedateerde sporen en kunnen dus beschouwd worden als residueel materiaal. Brandrestengraven uit de IJzertijd of de Romeinse tijd, zoals kon verwacht worden uit de resultaten van het proefsleuvenonderzoek, werden noch op zone I, noch op zone II aangetroffen.

Zowel zone I als II leverden sporen op uit de volle middeleeuwen. Het ging in de eerste plaats om grachten. Op zone I betroffen het twee vlak naast elkaar liggende grachten die beide dateren uit de 11de tot 12de eeuw. Mogelijk voldeed de oorspronkelijke gracht om een bepaalde reden niet meer aan de behoefte en werd vervolgens aansluitend een nieuwe gracht uitgegraven. Binnen zone II werd een complex grachtensysteem uit de 12de tot 13de eeuw aangetroffen. Het breedste deel daarvan had een noordoost-zuidwest oriëntatie. Aan beide zijden splitste de gracht zich op, steeds onder min of meer rechte hoek. Na de tweede afsplitsing liep hij verder in oostelijke richting in minder brede vorm. Op die plaats was te zien dat de gracht een oudere, waarschijnlijk Romeinse, gracht oversneed. Vermoedelijk gaat het om een brede perceelsgracht en had dit grachtensysteem aldus een afbakenende functie. Daar er geen echte bewoningsstructuren aangetroffen werden, gaat het waarschijnlijk niet om de begrenzing van een erf, maar eerder om de afbakening van weilanden of akkers. De functie van de drie kuilen die eveneens uit deze periode stammen is moeilijk te achterhalen. Ze bevatten verbrandingsresten onder de vorm van houtskool en brokken verbrande leem. Deze verbranding leek niet *in situ* gebeurd te zijn, dus mogelijk gaat het eerder om de dump van iets dat gebrand heeft, al blijft het gissen.

Zowel binnen zone I als zone II werden grachten/greppels aangesneden die aan de hand van het aanwezige aardewerk in de late middeleeuwen konden gedateerd worden. Ook tijdens het vooronderzoek werden verspreid over het hele plangebied dergelijke greppels aangetroffen, met steeds eenzelfde noordoost-zuidwest oriëntatie, eenzelfde kleur en eenzelfde opvullingsstructuur. Het gaat hier dus om een systematisch uitgewerkt greppelsysteem. Mogelijk hadden de grachten een begrenzende functie, maar waarschijnlijk moeten ze in de eerste plaats geïnterpreteerd worden als afwateringsgreppels. Ook deze periode leverde geen bewoningssporen op.

De brede noordwest-zuidoost georiënteerde gracht binnen zone I, die gedateerd wordt in de post-middeleeuwen, wijst op een verder landgebruik na de middeleeuwen. Twee grachten en een aantal sporen kunnen niet aan een bepaalde periode toegewezen worden door het ontbreken van dateerbaar materiaal.

8. ALGEMEEN BESLUIT

In het kader van de geplande ontwikkeling van een nieuwe verkaveling ter hoogte van de wijk Hoogweg-Bourgondiëstraat-Esdoornstraat te Wervik (prov. West-Vlaanderen), voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv van 27 april tot 5 juni 2009 op een deel van het terrein een archeologische vlakopgraving uit. In maart 2008 werd op het terrein een archeologische prospectie door middel van proefsleuven uitgevoerd door Ruben Willaert bvba – afdeling archeologie. Geconcentreerd in enkele zones werden hierbij houtskoolrijke sporen aangetroffen, geïnterpreteerd als mogelijke brandrestengraven uit de IJzertijd of de Romeinse tijd, alsook een laatmiddeleeuws greppelsysteem.

Op basis van deze resultaten werd een vervolgonderzoek van twee zones door middel van een vlakdekkende opgraving opgelegd door het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid. De totale oppervlakte van beide onderzochte zones bedroeg ca. 1880m². Opdrachtgever en financierder van het onderzoek was de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen, die samen met CVBA De Leie optreedt als bouwheer voor de verkaveling. Het onderzoek gebeurde volgens de bijzondere voorwaarden geformuleerd door het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed.

Het archeologische onderzoek leverde sporen en vondsten op uit verschillende periodes. De oudste vondsten gaan terug tot in de prehistorie, het betreft enkele silexafslagen als losse vondsten. Uit de Romeinse periode dateert een gracht en enkele residuele scherven in jonger gedateerde sporen. Het merendeel van de sporen is echter te plaatsen in de volle middeleeuwen (11de tot 13de eeuw). Uit deze periode stammen een aantal brede en minder brede grachten, waarvan de functie waarschijnlijk moet gezocht worden bij het afbakenen van weilanden of akkers. Ook enkele grote kuilen dateren uit deze periode. De late middeleeuwen (14de tot 15de eeuw) worden vertegenwoordigd door een systematisch uitgewerkt greppelsysteem. Deze steeds in dezelfde richting georiënteerde greppels hadden naast een afbakenende functie waarschijnlijk ook een afwaterende functie. Een brede post-middeleeuwse gracht in zone I wijst op een verder landgebruik na de middeleeuwen.

Tegen de verwachtingen in bleken op de onderzochte zones geen brandrestengraven aanwezig te zijn, maar er kwam wel een heel grachtensysteem aan het licht. Deze grachten duiden in ieder geval op een vrij intensief landgebruik in dit gebied door de eeuwen heen, met zowel sporen uit de Romeinse periode, de volle middeleeuwen, de late middeleeuwen en latere tijden. Resten van gebouwstructuren en andere duidelijke bewoningssporen ontbreken echter volledig, wat doet vermoeden dat het gebied steeds in gebruik is geweest als landbouwgrond, onder de vorm van akkers of weilanden.

9. BIBLIOGRAFIE

- AMERYCKX J.B., VERHEYE W. & VERMEIRE R., *Bodemkunde*, 1995, Gent.
- DE CLERCQ W. & DEGRYSE P., The mineralogy and petrography of Low Lands Ware 1 (Roman lower Rhine-Meuse-Scheldt basin; the Netherlands, Belgium, Germany), in: *Journal of archaeological science* (2008), 2008 (tekst voorpublicatie).
- GHEYSEN K, *Proefsleuvenonderzoek Wervik – Hoogweg*, 2008, Sijsele (onuitgegeven rapport).
- PEACOCK D.P.S. & WILLIAMS D.F., *Amphorae and the Roman economy: an introductory guide*, 1986, London/New York (Longman archaeology series).
- TERMOTE J., Het stadsarcheologisch onderzoek in Wervik in 1992, in: *Jaarboek Stedelijke Oudheidkundige Commissie Wervik, jaargang 1992*, 1992, pp. 167-175.
- TYERS P., *Roman Pottery in Britain*, 1996, London/New York.
- VAN RANST E & SYS C., *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, 2000, Gent.
- VERBRUGGE A., *Viroviacum. Verwerking, studie en interpretatie van het materiaal uit een aantal Romeinse kelderkuilen uit de opgravingen op het St.-Maartenplein in Wervik (1989-1991) (West-Vlaanderen)*, 2004, Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling).
- VERBRUGGE A., Het Romeins aardewerk uit Wervik/Viroviacum (W.-Vl.), in: *Ghent Archaeological Studies II*, 2005, pp. 69-81 (1).
- VERBRUGGE A., Romeins aardewerk uit Wervik – Viroviacum (W.-Vl.), in: *Romeinendag 2005*, 2005, pp. 85-90 (2).
- VERBRUGGE A. & DE LANGHE K., *Wervik “De Pionier”. Rapport van het Archeologisch vooronderzoek*, 2008, Brussel (onuitgegeven rapport).
- Internetbronnen
 - o <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/>
 - o http://paola.erfgoed.net/sdx/inventaris/toon.xsp?id=1310&base=gebied&qid=sdx_q1&p=1

10. INVENTARISSEN

10.1. Inventaris van de sporen

- Zone I

SPOOR	KLEUR	VORM	TEXTUUR	AARD/DATERING
1	Grijsbruin	Gracht	Zandleem, vrij vast	Doodlopende gracht met vrij veel HK-spikkels, wat silexbrokjes en weinig AW; datering kon niet bepaald worden
2	Grijsbruin	Gracht	Zandleem, vrij vast	Smallere gracht die zichtbaar is tussen S73/S74/S75/S76 en S1, mogelijk komt hij uit op die laatste, wat HK-spikkels in de vulling
3	Bruingrijs/bruingeel	Gracht	Zandig, vrij los	Gracht, evenwijdig met S9, vrij veel oranje spikkels, weinig HK-spikkels; laat- of post-ME
4	Grijsbruin	Smal langwerpig spoor	Zandleem, vrij vast	Korte verbinding tussen S1 en S5, vulling zoals S1
5	Grijsbruin, vrij bleek	Ovaal	Zandleem, vrij vast	Spoor vlakbij én zeer gelijkend aan S1
6	Bruingrijs, vrij donker	Trapezium-vormig	Zandleem, vrij vast	Vrij humeus spoor vlakbij S1, S5
7	Grijsbruin	Driehoekig	Zandleem, vrij vast	Waarschijnlijk een uitvloeisel van S1, het enige onderscheid is zichtbaar in meer inclusies van de MB
8	Grijsbruin	Ovaal	Zandleem, vrij vast	Wordt omsloten door S1, waar het sterk op lijkt, maar is iets donkerder en minder zandig, bevat wat silex; datering kon niet bepaald worden
9	Bruin/bruingeel	Gracht	Zandig, vrij los	Gracht, evenwijdig met S3, vrij veel oranje spikkels, weinig HK-spikkels; laat- of post-ME
10	Grijsbruin	/	Zandleem, vrij vast	Via het couperen bleek dit spoor eigenlijk niet te onderscheiden van S1, stukje AW, ijzeren nagel, wat silex; datering kon niet bepaald worden
11	Grijsbruin tot zwartbruin	Vrij ovaal spoor	Zandleem, zeer vast	Spoor met humeuze vulling en wat oranje en HK-spikkels, maakt deel uit van het einde van gracht S1
12	Grijsbruin	/	Zandleem, vrij vast	Uiteinde van spoor 1, in het vlak apart aangeduid, maar via het couperen leek dit spoor eigenlijk niet te onderscheiden van S1, vrij veel HK-spikkels
13	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
14	Licht tot donkergrijs met bijna zwarte kern	Rond	Zandleem	Zeer humeuze vulling, klein scherfje, mogelijk van natuurlijke oorsprong (windval?); datering kon niet bepaald worden
15	Licht tot donkergrijs met bijna zwarte kern	Rond	Zandleem	Zeer humeuze vulling, ijzeren nagel, mogelijk van natuurlijke oorsprong (windval?); datering kon niet bepaald worden
16	Oranjebruin tot	Ovaal	Zandleem	Zeer humeuze vulling, mogelijk van natuurlijke oorsprong

	donkerbruin			
17	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
18	Lichtgrijs met donkerbruine zones	Langwerpig	Zandig tot Zandleem	De donkere zones zijn vrij humeus, mogelijk natuurlijk spoor; datering kon niet bepaald worden
19	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
20	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
21	Lichtgrijs met donkerbruine vlekken	Onregelmatig	Zandig	Gevormd rond een kern (S22)
22	Grijs tot bijna zwart	Vrij rond	Zandig	Donkere kern, omgeven door S21
23	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
24	Donker grijs	Rond	Zandig	Mogelijk natuurlijk spoor
25	Bruingrijs tot zwart	Rond	Zandig met eerder lemige zones	Sterk humeuse zones
26	Donkergrijs	Rechthoekig	Zandig	Vrij veel baksteenspikkels; post-ME of recent
27	Lichtgrijs met donkere vlekken	Onregelmatig	Zandig	Mogelijk natuurlijk spoor
28	Grijs/ roodbruin	Rechthoekig	Zandlemig, vrij vast	Mogelijk natuurlijk spoor
29	Zwartgrijs met bruine schijn	Rond	Zandleem	Sterk humeus spoor met zwarte vlekjes en spikkels en oranjebruine inclusies, is te linken aan S30, 31, 32, 34, waarvan het de kern was, mogelijk natuurlijk; datering kon niet bepaald worden
30	Grijsbruin	Onregelmatig	Zandleem	Aansluitend bij S29 en 31 tot 34, zwarte en oranjebruine spikkels en vlekjes, mogelijk natuurlijk
31	Grijsbruin, vrij bleek	Onregelmatig	Zandleem	Grote zone die de sporen 29 tot 34 linkt, mogelijk natuurlijk
32	Grijsbruin, vrij bleek	Onregelmatig	Zandleem	Lijkt sterk op S31 en 34, met bruinrode en grijszwarte spikkels en vlekjes, mogelijk natuurlijk; laat- of post-ME
33	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
34	Grijsbruin, vrij bleek	Onregelmatig	Zandleem	Lijkt zeer sterk op S30, maar dan iets lemiger, mogelijk natuurlijk
35	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
36	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
37	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
38	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
39	Grijsbruin	D-vorm	Zandleem	Eenzijds is er een blekere lens met in het westen een witte zone; Een iets meer donkere lens vormt een tweede deel, hierin werd een stukje AW gevonden, wat oranjebruine inclusies; mogelijk windval; datering kon niet bepaald worden
40	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
41	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
42	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
43	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
44	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)

45	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
46	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
47	Grijsbruin	Rechthoekig	Lemig	Enkele zones zijn donkerder, mogelijk natuurlijk
48	Grijzig spoor met grijsbruine tot zwarte kern	Rond	Zandig	Zeer humeuze kern met brede grijze contour, oranjebruine inclusies, mogelijk natuurlijk
49	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
50	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
51	Grijsbruin tot grijswit	Onregelmatig	Zandig	Een kern lijkt witter, de buitenrand iets bruiner, mogelijk natuurlijk
52	Grijszwart	Rond	Zandleem	Oranjebruine spikkels MB
53	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
54	Grijsbruin	Onregelmatig	Zandleem	Sterk heterogeen uitzicht: licht tot donker grijsbruin en oranjebruine vlekken
55	Grijsbruin	Onregelmatig	Zandleem	Sterk heterogeen uitzicht: licht tot donker grijsbruin en oranjebruine vlekken met plaatselijk ijzerconcentraties, mogelijk natuurlijk
56	Grijsbruin	Onregelmatig	Zandleem	Licht en donkere grijsbruine vulling met vrij veel oranjebruine vlekken, mogelijk natuurlijk
57	Grijsbruin	Onregelmatig	Zandleem	Licht en donkere grijsbruine vulling met vrij veel oranjebruine vlekken, mogelijk natuurlijk
58	Grijsbruin, vrij bleek	Langwerpig	Zandig	Donkergrijze tot zwarte en oranjebruine spikkels en vlekjes, bevat baksteenspikkels en brokjes en plaatselijk ijzerconcentraties
59	Grijsbruin	Onregelmatig	Zandleem	Plaatselijk oranjebruine spikkels en vlekjes
60	Grijsbruin	Onregelmatig	Zandleem	Licht en donkere grijsbruine vulling met vrij veel oranjebruine vlekken, mogelijk natuurlijk
61	Grijsbruin, vrij bleek	Onregelmatig	Zandleem	Licht en donkere grijsbruine vulling met vrij veel oranjebruine vlekken, plaatselijk ijzerconcentraties, HK-spikkels
62	Grijsbruin	Onregelmatig	Zandig	Donker en licht grijsbruin gevlekt, mogelijk natuurlijk
63	Grijsbruin	Onregelmatig	Zandleem	Donker en licht grijsbruin gevlekt, hier en daar bijna zwart (humeus), deels buiten het vlak, mogelijk natuurlijk
64	Bruin/bruin-grijs	Gracht	Zandleem	Grachtvulling, BS-spikkels en brokjes, HK-spikkels, wat AW, oranjebruine spikkels; 11 ^e – 12 ^e -13 ^e eeuw
65	Grijswit/grijsbruin gevlekt	Onregelmatig	Zandig	Gevlekt spoor met wat HK-spikkels, mogelijk een windval
66	Grijswit/grijsbruin gevlekt	Onregelmatig	Zandig	Gevlekt spoor met wat HK-spikkels, mogelijk windval
67	Grijsbruin	C-vorm	Zandig tot zandleem	Westdeel lijkt op S65, 66, maar zonder HK, Z- en O-deel meer lemig en meer inclusies van de MB, mogelijk windval
68	Bruin-grijs/wit gevlekt, vrij bleek	Gracht	Zandig	Mogelijk natuurlijk
69	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
70	Grijswit/grijsbruin gevlekt	Onregelmatig	Zandleem	Mogelijk natuurlijk

71	Bruingrijs/ bruingeel spoor met bruingrijze tot zwarte kern	Onregelmatig	Zandig	Zeer humeus spoor met in de kern wat HK- spikkels, mogelijk natuurlijk
72	Bruingrijs	Gracht	Zandig	Gracht die qua vulling sterk op S3,9 lijkt, wat HK- en BS-spikkels; post-ME
73	Bruin/ bruingrijs	Gracht	Zandlemig	Vormt samen met 76 en brede gracht, HK- spikkels, AW, metaal, BS; laat- of post-ME
74	Grijszwart	Gracht	Lemig tot zandleem	Sterk humeuse, vrij smalle gracht met HK- spikkels, AW, metaal, BS-spikkels en -brokken; Post-ME
75	Bruingeel	Langwerpig/ onregelmatig	Lemig, zeer vast	Verkleuring langs beide zijden van gracht S74, met wat HK- en BS spikkels, glas, AW; post- ME
76	Bruinoranje	Gracht	Zandleem	Vormt samen met 76 en brede gracht, bruinige vulling met doorschijning van het substraat, (oranje schijn); post-ME
77	Bruin/ bruingrijs	Gracht	Zandleem	Rechtlijnig spoor, deel van vier parallel gelegen sporen (77-80) en in paar met S78, doorschijning van het substraat, HK-en BS- spikkels, zéér ondiep bewaard; post-ME
78	Bruin/ bruingrijs	Gracht	Zandleem	Rechtlijnig spoor, deel van vier parallel gelegen sporen (77-80) en in paar met S77, doorschijning van het substraat, HK-en BS- spikkels, zéér ondiep bewaard; datering kon niet bepaald worden
79	Bruin/ bruingrijs	Gracht	Zandleem	Rechtlijnig spoor, deel van vier parallel gelegen sporen (77-80) en in paar met S80, doorschijning van het substraat, HK-en BS- spikkels, zéér ondiep bewaard; datering kon niet bepaald worden
80	Bruin/ bruingrijs	Gracht	Zandleem	Rechtlijnig spoor, deel van vier parallel gelegen sporen (77-80) en in paar met S79, doorschijning van het substraat, HK-en BS- spikkels, wat AW, zéér ondiep bewaard; laat- of post-ME
81	Grijsbruin, vrij donker	Rond	Zandleem	Donker spoor met wat oranjebruine vlekjes (MB), dat S78 snijdt
82	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
83	Grijs/ grijsbruin	Gracht	Zandig tot zandlemig	Grachtvulling met weinig HK-spikkels en wat oranjebruine MB-inclusies
84	Grijsbruin	Afgeronde driehoek	Zandleem	Wat oranjevlechte en oranjegele vlekken (MB), mogelijk natuurlijk
85	Grijs/ grijsbruin, vrij bleek	Langwerpig	Zandig	Wat bleekbruine en oranje vlekken (MB), mogelijk natuurlijk
86	Bruingrijs, vrij donker	Rechthoekig	Zandleem	Wat roestkleurige en oranjegele (MB) vlekken en vlekjes, mogelijk natuurlijk
87	Grijs/ grijsbruin, vrij donker	Rond	Zandleem	Wat oranjegele (MB) en zwartebruine (humeus) vlekken en vlekjes, mogelijk natuurlijk
88	Bruingrijs tot grijsbruin	Onregelmatig	Zandleem	Bruingrijs/grijsbruin gevlekt, met bleekgrijze rand, wat oranjegele (MB) inclusies, mogelijk windval
89	Grijsbruin/ bruingrijs	ovaal	Zandleem	Bruingrijs/grijsbruin gevlekt, met bleekgrijze rand, zwartbruine (humeus) en oranjegele (MB) vlekjes, mogelijk windval
90	Grijs/	ovaal	Zandleem	Vrij veel zwartbruine (humeus) en wat

	grijsbruin, vrij donker			oranjegele (MB) vlekjes, mogelijk windval
91	Grijs/ grijsbruin, vrij donker	Ovaal	Zandleem	Vrij veel zwartbruine (humeus) en wat oranjegele (MB) vlekjes, mogelijk windval
92	Grijs/ grijsbruin	Onregelmatig	Zandleem	Wat zwartbruine (humeus) en vrij veel oranjegele (MB) vlekjes, mogelijk natuurlijk

• **Zone II**

100	Bruingrijs/ bruingeel	Rechtlijnig	Zandleem	Gracht met homogene vulling, sterk gelijkend op S1 en 3 (Zone I) en parallel met S107, wat AW, BS-spikkels en –brokjes en bruingele vlekjes (MB); 15 ^e eeuw
101	Bruingrijs	Vierhoekig	Zandleem	Mogelijk paalspoor met wat oranjebruine vlekjes (MB)
102	Grijs/ grijsbruin	Gracht	Zandig tot zandlemig	Vormt samen met S(103), 104, 106 het NO-deel van de gracht die enkele meters verder één bedding zal vormen, wat AW, silexbrokjes, HK-spikkels en oranjebruine vlekjes; 2 ^e helft 2 ^e – 3 ^e eeuw
103	Grijsbruin, vrij donker	Gracht	Zandleem	Smal grachtje tussen en boven sporen 102 en 104, jonger dan deze twee, wat HK-spikkels, in het vlak was de loop aanvankelijk nog te volgen boven S104; later en tijdens het couperen niet meer
104	Bruingrijs/ bruingeel gespikkeld	Gracht	Zandleem	Vormt samen met S102, (103), 106 het NO-deel van de gracht die enkele meters verder één bedding zal vormen, voorzien van bruingele spikkels, wat AW, silexbrokjes, HK-spikkels en oranjebruine vlekjes; 12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw
105	Bruingrijs/ bruingeel gespikkeld	Gracht	Zandleem	Zijgracht die waarschijnlijk samen met S104 en S119 de brede gracht vorm geeft, voorzien van bruingele spikkels, lijkt bovendien S102, 106 te oversnijden, wat AW, silexbrokjes, vrij veel HK-spikkels en brokjes, oranjebruine vlekjes; 12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw
104/105 /119	Bruingrijs	Gracht	Zandleem	Brede gracht (ca. 5m), die lijkt te ontstaan uit S104/105/119 en S106 en S102 oversnijdt, voorzien van bruingele spikkels, wat AW, silexbrokjes en –brokken, maalsteenresten, HK-spikkels en –brokjes, oranjebruine vlekjes; 12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw
106	Grijs/ grijsbruin	Gracht	Zandig tot zandleem	Lijkt sterk op S106, maar is veel homogener: nauwelijks oranjebruine spikkels of vlekjes, verdwijnt na oversnijding door S105
107	Bruingrijs/ bruingeel	Gracht	Zandleem	Gracht met homogene vulling, sterk gelijkend op S1 en 3 (Zone I) en parallel met S100, wat AW, pijparden pijpje, BS-spikkels en –brokjes en bruingele vlekjes (MB); Laat- of post-ME
108	Bruingrijs	Ovaal	Zandleem	Spoor oversneden door S107, minder gevlekt, maar voor de rest zeer gelijkend op S107
109	/	/	/	Niet weerhouden (natuurlijk verkleuring)
110	Zwart	Lensvormig	Zandleem	Lensvormig, zéér HK-rijk pakket, met wat AW en verbrande leem, vormt samen met S112 een ovaal, waarbij S112 de benoeming

				van de binnenkant is, de lens zet zich verder onder S112, mogelijk gaat het om een windval, waar in de kuil een brandje is geweest en waar vervolgens aarde (van aan de overhangende boomwortels?) op terechtkwam, lijkt sterk op S113; ME
111	Bruin/ bruingrijs	C-vormig	Zandleem	‘Spiegelbeeld’ van het HK-rijk pakket (S110), met wat verbrande leem en vrij veel HK-spikkels, mogelijk onderdeel van windval, lijkt sterk op S114; 13 ^e eeuw
112	Bruinoranje	Ovaal	zandleem	Vormt de binnenkant tussen S110 en S111, veel spikkels, vlekjes en vlekken HK en verbrande leem, mogelijk onderdeel van windval, lijkt sterk op S115; 13 ^e eeuw
113	Zwart	Lensvormig	Zandleem	Lensvormig, zéér HK-rijk pakket, met wat AW en verbrande leem, vormt samen met S112 een ovaal, waarbij S112 de benoeming van de binnenkant is, de lens zet zich verder onder S112, mogelijk gaat het om een windval, waar in de kuil een brandje is geweest en waar vervolgens aarde (van aan de overhangende boomwortels?) op terechtkwam, lijkt sterk op S110; 13 ^e eeuw
114	Bruin/ bruingrijs	C-vormig	Zandleem	‘Spiegelbeeld’ van het HK-rijk pakket (S113), met wat verbrande leem en vrij veel HK-spikkels, mogelijk onderdeel van windval, lijkt sterk op S111; 13 ^e eeuw
115	Bruinoranje	Ovaal	Zandleem	Vormt de binnenkant tussen S113 en S114, AW (ondermeer scherp met radversiering) veel spikkels, vlekjes en vlekken HK en verbrande leem, mogelijk onderdeel van windval, lijkt sterk op S112; 13 ^e eeuw
116	Bruingrijs tot grijsbruin	Onregelmatig	Zandleem	Groot spoor dat aansluit bij S113-115 en S117-118, bevat wat AW, vrij veel HK-spikkels en –vlekken, wat verbrande leemspikkels, mogelijk onderdeel van windval; 13 ^e eeuw
117	Grijsbruin	Ovaal	Zandleem	Spoor dat aansluit bij S113-116/118, vulling bestaat vooral uit HK en verbrande leem: spikkels, vlekjes en vlekken, mogelijk onderdeel van windval; 13 ^e eeuw
118	Bruin/ bruingrijs	Klein lensje	Zandleem	Lijkt het vervolg van S114; 13 ^e eeuw
119	Bruingrijs	Gracht	Zandleem	Zijgracht die waarschijnlijk samen met S104 en S105 de brede gracht vorm geeft, voorzien van bruingele spikkels, vrij veel HK-spikkels en brokjes, oranjebruine vlekjes; 12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw
120	Grijsbruin	Gracht	Zandleem	Smalle, maar ondiepe gracht, wat HK-spikkels, BS-spikkels en –brokjes, ter hoogte van de brede gracht S104/105/119 is er een concentratie ijzerobjecten, is het tevens zandig en zéér grijs, lijkt identiek op S121 die evenwijdig loopt; post-ME
121	Grijsbruin	Gracht	Zandleem	Smalle, maar ondiepe gracht, wat HK-spikkels, BS-spikkels en –brokjes, loopt parallel met S120, waarop het sterk lijkt (met uitzondering van de ijzerconcentratie; post-ME
122	Bruingrijs/	Gracht	Zandleem	Afsplitsing van S100, maar met dezelfde kleur

	bruingeel			en textuur, uiterst ondiep; laat- of post-ME
123	Grijsbruin	Rechthoekig	Zandleem	Gebioturbeerd spoor met wat AW (verspitte Dressel 20), veel HK-spikkels en –brokjes, verbrande leem spikkels, vlekjes en vlekken, gaat vrij diep, besneden door gracht S121 en de brede gracht (S104/105/119); 12 ^e - 13 ^e eeuw
124	Grijsbruin	Rechthoekig	Zandleem	Lijkt sterk op de ijzerconcentratie uit gracht S120, maar de grijze zone bestaat (ipv. uit zand) eerder uit zandleem, ook hier gaat het om grote stukken metaal, het wordt afgesneden door S120
125	Grijswit tot grijszwart	Rechthoekig	Zandig tot zandleem	Bepaalde zones van het spoor bevatten vrij veel HK-spikkels en zijn grijzer dan de grijswitte omgeving die tevens zandig is, wat AW, mogelijk natuurlijk; datering kon niet bepaald worden

10.2. Inventaris van de vondsten

VONDST	ZONE	SPOOR	INHOUD	DATERING
1	I	10	AW (reducerend gebakken)	?
2	I	15	IJzeren nageltje	?
3	I	14	AW (oxiderend gebakken)	?
4	I	LV	AW (reducerend gebakken)	?
5	I	10	Silex	?
6	I	8	Silex	?
7	I	39	BS	?
8	I	29	AW	?
9	I	15	AW (oxiderend)	?
10	I	14	AW (BS)	?
11	I	18	IJzeren nageltje	?
12	I	10	Dakpan of tegel	?
13	I	32	AW (Westerwald steengoed)	Laat-ME
14	I	73	Geglazuurd AW (oxiderend en reducerend), BS, ijzeren nagels, dierlijke tand, pijpen en pijpje	Laat- of post-ME
15	I	74	IJzer, AW (oxiderend gebakken)	Post-ME
16	I	75	BS, blauwgroen glas (flesmond)	Post-ME
17	I	80	AW (laat- of post- ME scherf (oxiderend) en mogelijk Romeinse scherf (geelwit))	Laat- of post-ME
18	I	1	AW (BS, reducerend gebakken en vrij grof verschaalde scherf), silex	?
19	I	LV	AW (blauw geanimeerde Westerdijk steengoed)	Laat- of post-ME
20	I	77	AW (1 scherf: oxiderend gebakken, deels geglazuurd)	Post-ME
21	I	64	AW (steengoed), silex	Laat- of post-ME
22	I	72/73/74 75/76	Grijs AW, dakpannen, tegels, versierde tegels, majolica	Post-ME
23	I	64	AW (reducerend gebakken)	11 ^e – 12 ^e eeuw
24	II	100	AW (basis van Siegburg steengoed; verder oxiderend en reducerend), ijzeren nageltje	15 ^e eeuw
25	II	LV	Silexafslagen	Steentijd
26	II	LV	AW (o.a., Siegburg steengoed, majolica; oxiderend en reducerend), pijpen en pijpje	ME tot post-ME
27	II	LV	Pijpen en pijpje	Laat- of post-ME
28	I	LV	AW (Raeren steengoed, geglazuur en versierde scherven, oxiderend en reducerend), silex	ME tot post-ME
29	II	105	AW (grijs AW)	12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw
30	II	107	AW (o.a. grijs AW, recentere witte scherf), pijpen en pijpje	Laat- of post-ME
31	II	LV	AW (oxiderend gebakken), silexafslagen	O.a. ME
32	II	102	AW (zeer klein fragment, zeer donkere bakking)	?
33	II	104	AW (oxiderend en reducerend), ijzerslak, silex	12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw
34	II	LV	AW (mollengang, reducerend gebakken)	?
35	II	110	AW (sterk gefragmenteerd, reducerend)	ME

			gebakken)	
36	II	105	AW (reducerend gebakken)	12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw
37	II	123	AW (o.a. verspitte Dressel 20 amfoor, verder ME oxiderende en reducerend gebakken AW)	12 ^e – 13 ^e eeuw
38	II	125	AW (sterk gefragmenteerd; reducerend gebakken)	?
39	II	107	AW (reducerend gebakken)	12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw
40	II	102	Randfragment (Voorraadpot met omgeslagen rand; type LLW1)	2 ^e helft 2 ^e – 3 ^e eeuw
41	II	105	AW (reducerend gebakken)	12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw
42	II	111	AW (oxiderend en reducerend)	13 ^e eeuw
43	II	104/105/119	AW (reducerend gebakken), brons	12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw
44	II	120	AW, groen en wit glas	Post-ME
45	II	104/105/119	AW (oxiderend en reducerend; o.a. grijs AW)	12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw
46	II	115	AW (o.a. met radstempelversiering, een randfragment, grijs AW; oxiderend en reducerend gebakken)	13 ^e eeuw
47	II	105	Maalsteenfragmenten	12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw
48	II	105	Silexknol, BS	12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw
49	II	105	AW (oxiderend gebakken)	12 ^e – 13 ^e – 14 ^e eeuw

10.3. Inventaris van de foto's

- **Zone I**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
WVHW09 - Zone I – Noordoostprofiel	7
WVHW09 - Zone I – Noordwestprofiel	4
WVHW09 - Zone I – Zuidoostprofiel	3
WVHW09 - Zone I – Zuidwestprofiel	5
WVHW09 - Zone I – Algemeen	21
WVHW09 - Zone I – Algemeen (-5 tot 5m)	17
WVHW09 - Zone I – Algemeen (5 tot 15m)	20
WVHW09 - Zone I – Algemeen (5 tot 15m – noord)	22
WVHW09 - Zone I – Algemeen (15 tot 20m)	25
WVHW09 - Zone I – Algemeen (15 tot 25m)	33
WVHW09 - Zone I – Algemeen (25 tot 30m)	17
WVHW09 - Zone I – Algemeen (30 tot 40m)	23
WVHW09 - Zone I – Algemeen (40 tot 46m)	13
WVHW09 - Zone I – S1	5
WVHW09 - Zone I – S1 coupe	18
WVHW09 - Zone I – S1-S4-S5 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S1-S7 coupe	6
WVHW09 - Zone I – S1-S8 coupe	7
WVHW09 - Zone I – S1-S9 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S1-S10 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S1-S12 coupe	3
WVHW09 - Zone I – S2	9
WVHW09 - Zone I – S2 coupe	11
WVHW09 - Zone I – S2A coupe	1
WVHW09 - Zone I – S2-S1 coupe	7
WVHW09 - Zone I – S3	10
WVHW09 - Zone I – S3 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S4	4
WVHW09 - Zone I – S4 coupe	4
WVHW09 - Zone I – S5	4
WVHW09 - Zone I – S5A coupe	6
WVHW09 - Zone I – S5A' coupe	5
WVHW09 - Zone I – S5A'-B' coupe	2
WVHW09 - Zone I – S5A-B coupe	3
WVHW09 - Zone I – S5B coupe	5
WVHW09 - Zone I – S5B' coupe	4
WVHW09 - Zone I – S6	4
WVHW09 - Zone I – S6-S1 coupe	7

WVHW09 - Zone I – S7	4
WVHW09 - Zone I – S8	5
WVHW09 - Zone I – S8-S1 coupe	7
WVHW09 - Zone I – S9	5
WVHW09 - Zone I – S9-S8-S1 coupe	7
WVHW09 - Zone I – S10	4
WVHW09 - Zone I – S10A coupe	1
WVHW09 - Zone I – S10B coupe	1
WVHW09 - Zone I – S10C coupe	2
WVHW09 - Zone I – S11	4
WVHW09 - Zone I – S11-S12 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S12	5
WVHW09 - Zone I – S12-S8 coupe	8
WVHW09 - Zone I – S12A coupe	1
WVHW09 - Zone I – S12B coupe	2
WVHW09 - Zone I – S13	4
WVHW09 - Zone I – S13 coupe	2
WVHW09 - Zone I – S14	8
WVHW09 - Zone I – S14 coupe	19
WVHW09 - Zone I – S15	9
WVHW09 - Zone I – S15 coupe	34
WVHW09 - Zone I – S16	6
WVHW09 - Zone I – S16 coupe	6
WVHW09 - Zone I – S17	4
WVHW09 - Zone I – S17 coupe	1
WVHW09 - Zone I – S18	6
WVHW09 - Zone I – S18-S20 coupe	3
WVHW09 - Zone I – S18B coupe	7
WVHW09 - Zone I – S18C coupe	8
WVHW09 - Zone I – S19	4
WVHW09 - Zone I – S19-S18 coupe	4
WVHW09 - Zone I – S20	4
WVHW09 - Zone I – S20 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S21-S22-S23	5
WVHW09 - Zone I – S21-S22 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S24	4
WVHW09 - Zone I – S24 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S25	5
WVHW09 - Zone I – S25 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S26	4
WVHW09 - Zone I – S26 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S27	5
WVHW09 - Zone I – S27 coupe	6
WVHW09 - Zone I – S28	4
WVHW09 - Zone I – S28 coupe	4

WVHW09 - Zone I – S29	5
WVHW09 - Zone I – S29 coupe	13
WVHW09 - Zone I – S30	5
WVHW09 - Zone I – S30 coupe	4
WVHW09 - Zone I – S31	5
WVHW09 - Zone I – S31A coupe	6
WVHW09 - Zone I – S31B coupe	6
WVHW09 - Zone I – S31C coupe	6
WVHW09 - Zone I – S32	5
WVHW09 - Zone I – S32-S52-S31 coupe	4
WVHW09 - Zone I – S33	4
WVHW09 - Zone I – S33 coupe	4
WVHW09 - Zone I – S34	4
WVHW09 - Zone I – S34 coupe	3
WVHW09 - Zone I – S35-S36-S37-S38	5
WVHW09 - Zone I – S35 coupe	4
WVHW09 - Zone I – S36 coupe	3
WVHW09 - Zone I – S37-S38 coupe	6
WVHW09 - Zone I – S39	5
WVHW09 - Zone I – S39 coupe	10
WVHW09 - Zone I – S40	4
WVHW09 - Zone I – S40-S39 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S41-S42-S43-S44	4
WVHW09 - Zone I – S41 coupe	1
WVHW09 - Zone I – S42 coupe	1
WVHW09 - Zone I – S43-S44 coupe	3
WVHW09 - Zone I – S45	4
WVHW09 - Zone I – S45 coupe	3
WVHW09 - Zone I – S46	4
WVHW09 - Zone I – S46 coupe	1
WVHW09 - Zone I – S47	4
WVHW09 - Zone I – S47 coupe	1
WVHW09 - Zone I – S48	5
WVHW09 - Zone I – S48 coupe	9
WVHW09 - Zone I – S49	5
WVHW09 - Zone I – S49 coupe	4
WVHW09 - Zone I – S50	5
WVHW09 - Zone I – S50 coupe	6
WVHW09 - Zone I – S51	1
WVHW09 - Zone I – S51 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S53	3
WVHW09 - Zone I – S53 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S54	3
WVHW09 - Zone I – S54 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S55-S56-S57	4

WVHW09 - Zone I – S55 coupe	4
WVHW09 - Zone I – S56 coupe	6
WVHW09 - Zone I – S57 coupe	4
WVHW09 - Zone I – S58	5
WVHW09 - Zone I – S58 coupe	6
WVHW09 - Zone I – S59	5
WVHW09 - Zone I – S59-S58 coupe	8
WVHW09 - Zone I – S59B coupe	5
WVHW09 - Zone I – S60	5
WVHW09 - Zone I – S60 coupe	4
WVHW09 - Zone I – S61	5
WVHW09 - Zone I – S61 coupe	6
WVHW09 - Zone I – S62	4
WVHW09 - Zone I – S62 coupe	6
WVHW09 - Zone I – S63	5
WVHW09 - Zone I – S63 coupe	7
WVHW09 - Zone I – S64	8
WVHW09 - Zone I – S64A coupe	5
WVHW09 - Zone I – S64B coupe	4
WVHW09 - Zone I – S64C coupe	3
WVHW09 - Zone I – S65	5
WVHW09 - Zone I – S66	4
WVHW09 - Zone I – S67	2
WVHW09 - Zone I – S68	5
WVHW09 - Zone I – S69	4
WVHW09 - Zone I – S69 coupe	3
WVHW09 - Zone I – S70	4
WVHW09 - Zone I – S71	3
WVHW09 - Zone I – S71 coupe	4
WVHW09 - Zone I – S72	9
WVHW09 - Zone I – S73	5
WVHW09 - Zone I – S73-S74-S75-S76 coupe	14
WVHW09 - Zone I – S73-S74-S75-S76	6
WVHW09 - Zone I – S74	5
WVHW09 - Zone I – S75	4
WVHW09 - Zone I – S76	4
WVHW09 - Zone I – S77-S78-S79-S80	10
WVHW09 - Zone I – S77-S78-S81 coupe	5
WVHW09 - Zone I – S79-S80 coupe	4
WVHW09 - Zone I – S81	4
WVHW09 - Zone I – S82	4
WVHW09 - Zone I – S83	7
WVHW09 - Zone I – S83 coupe	6
WVHW09 - Zone I – S84	4
WVHW09 - Zone I – S85-S86	5

WVHW09 - Zone I – S87	4
WVHW09 - Zone I – S88	4
WVHW09 - Zone I – S89	4
WVHW09 - Zone I – S90	5
WVHW09 - Zone I – S91-S92	4

• **Zone II**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
WVHW09 - Zone II – Noordoostprofiel	5
WVHW09 - Zone I – Zuidoostprofiel	7
WVHW09 - Zone II – Zuidwestprofiel	9
WVHW09 - Zone II – Algemeen	21
WVHW09 - Zone II – Algemeen (-1 tot 10m/1)	10
WVHW09 - Zone II – Algemeen (-1 tot 10m/3)	10
WVHW09 - Zone II – Algemeen (-1 tot 10m/4)	19
WVHW09 - Zone II – Algemeen (-1 tot 30m/2)	17
WVHW09 - Zone II – Algemeen (10 tot 15m/3)	8
WVHW09 - Zone II – Algemeen (10 tot 20m/1)	16
WVHW09 - Zone II – Algemeen (10 tot 30m/4)	15
WVHW09 - Zone II – Algemeen (15 tot 30m/3)	17
WVHW09 - Zone II – Algemeen (20 tot 30m/2)	9
WVHW09 - Zone II – S100	25
WVHW09 - Zone II – S100A coupe	9
WVHW09 - Zone II – S100B - S122 coupe	2
WVHW09 - Zone II – S100C - S122 coupe	2
WVHW09 - Zone II – S101	7
WVHW09 - Zone II – S101 coupe	6
WVHW09 - Zone II – S102-S103-S104-S106	10
WVHW09 - Zone II – S102-S106 coupe	9
WVHW09 - Zone II – S103 coupe	3
WVHW09 - Zone II – S104-S105-S119	20
WVHW09 - Zone II – S104 coupe	7
WVHW09 - Zone II – S104-S102 coupe	10
WVHW09 - Zone II – S104-S103-S102-S106 coupe	5
WVHW09 - Zone II – S104-S105-S119 coupe	23
WVHW09 - Zone II – S105	4
WVHW09 - Zone II – S105 coupe	4
WVHW09 - Zone II – S105-S104 coupe	4
WVHW09 - Zone II – S105-S106 coupe	5
WVHW09 - Zone II – S106 coupe	3
WVHW09 - Zone II – S107	25
WVHW09 - Zone II – S107 coupe	8
WVHW09 - Zone II – S107B coupe	5

WVHW09 - Zone II – S108	4
WVHW09 - Zone II – S108-S107 coupe	5
WVHW09 - Zone II – S109	4
WVHW09 - Zone II – S109 coupe	4
WVHW09 - Zone II – S110-S111-S112	14
WVHW09 - Zone II – S111-S110 coupe	5
WVHW09 - Zone II – S111-S112-S110 coupe	9
WVHW09 - Zone II – S113-S114-S115-S116-S117-S118	12
WVHW09 - Zone II – S113-S115-S117 coupe	5
WVHW09 - Zone II – S117-S114 coupe	6
WVHW09 - Zone II – S117-S115-S116 coupe	6
WVHW09 - Zone II – S118-S113-S117 coupe	8
WVHW09 - Zone II – S116	4
WVHW09 - Zone II – S119	6
WVHW09 - Zone II – S119 coupe	4
WVHW09 - Zone II – S119-S104-S105 coupe	20
WVHW09 - Zone II – S120	13
WVHW09 - Zone II – S120 coupe	5
WVHW09 - Zone II – S121	11
WVHW09 - Zone II – S121 coupe	2
WVHW09 - Zone II – S122	5
WVHW09 - Zone II – S123	24
WVHW09 - Zone II – S123 coupe	11
WVHW09 - Zone II – S124	8
WVHW09 - Zone II – S125	7
WVHW09 - Zone II – S125 coupe	7

- **Vondsten**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
WVHW09 – S100 Vnr 24	4
WVHW09 – S102 Vnr 40	6
WVHW09 – S115 Vnr 46	13
WVHW09 – S123 Vnr 37	3
WVHW09 – S123 Vnr 37a	2
WVHW09 – S123 Vnr 37b	2

10.4. Inventaris van de tekeningen

TEKENINGNR.	SCHAAL	INHOUD
1	1:20	Grondplan Zone I
2	1:20	Grondplan Zone I
3	1:20	Grondplan Zone I
4	1:20	Grondplan Zone I
5	1:20	Grondplan Zone I
6	1:20	Grondplan Zone I
7	1:20	Grondplan Zone I
8	1:20	Grondplan Zone I
9	1:20	Grondplan Zone I
10	1:20	Grondplan Zone I
1	1:20	Grondplan Zone I
12	1:20	Grondplan Zone I
13	1:20	Grondplan Zone I
14	1:20	Grondplan Zone I
15	1:20	Grondplan Zone I
16	1:20	Grondplan Zone I
17	1:20	Grondplan Zone I
18	1:20	Grondplan Zone I
19	1:20	Grondplan Zone I
20	1:20	Grondplan Zone I
21	1:20	Grondplan Zone I
22	1:20	Grondplan Zone I
23	1:20	Grondplan Zone I
24	1:20	Grondplan Zone I
25	1:20	Grondplan Zone I
26	1:20	Grondplan Zone I
27	1:20	Grondplan Zone I
28	1:20	Grondplan Zone I
29	1:20	Grondplan Zone I
30	1:20	Grondplan Zone I
31	1:20	Grondplan Zone I
32	1:20	Grondplan Zone I
33	1:20	Grondplan Zone I
34	1:20	Grondplan Zone I
35	1:20	Grondplan Zone I
36	1:20	Grondplan Zone I
37	1:20	Grondplan Zone I
38	1:20	Coupetekeningen Zone I
39	1:20	Coupetekeningen Zone I
40	1:20	Coupetekeningen Zone I

41	1:20	Coupetekeningen Zone I
42	1:20	Coupetekeningen Zone I
43	1:20	Coupetekeningen Zone I
44	1:20	Grondplan Zone II
45	1:20	Grondplan Zone II
46	1:20	Grondplan Zone II
47	1:20	Grondplan Zone II
48	1:20	Grondplan Zone II
49	1:20	Grondplan Zone II
50	1:20	Grondplan Zone II
51	1:20	Grondplan Zone II
52	1:20	Grondplan Zone II
53	1:20	Grondplan Zone II
54	1:20	Grondplan Zone II
55	1:20	Grondplan Zone II
56	1:20	Grondplan Zone II
57	1:20	Grondplan Zone II
58	1:20	Grondplan Zone II
59	1:20	Grondplan Zone II
60	1:20	Grondplan Zone II
61	1:20	Grondplan Zone II
62	1:20	Grondplan Zone II
63	1:20	Grondplan Zone II
64	1:20	Grondplan Zone II
65	1:20	Grondplan Zone II
66	1:20	Grondplan Zone II
67	1:20	Grondplan Zone II
68	1:20	Grondplan Zone II
69	1:20	Grondplan Zone II
70	1:20	Grondplan Zone II
71	1:20	Grondplan Zone II
72	1:20	Grondplan Zone II
73	1:20	Grondplan Zone II
74	1:20	Grondplan Zone II
75	1:20	Coupetekeningen Zone I en II
76	1:20	Coupetekeningen Zone I en II
77	1:20	Coupetekeningen Zone II
78	1:20	Coupetekeningen Zone II
79	1:20	Coupetekeningen Zone II
80	1:20	Coupetekeningen Zone II

10.5. Inventaris van de hoogtemetingen

TEKENINGNR.	NUMMER METING	TAW-WAARDE
GP4	1	18,82
GP4	2	18,84
GP5	3	18,93
GP5	4	18,89
GP6	5	18,91
GP6	6	18,91
GP8	7	18,89
GP8	8	18,87
GP8	9	18,86
GP8	10	18,87
GP8	11	18,87
GP8	12	18,9
GP8	13	18,87
GP8	14	18,88
GP8	15	18,91
GP8	16	18,93
GP8	17	18,93
GP9	18	18,93
GP9	19	18,93
GP9	20	18,93
GP9	21	18,92
GP9	22	18,9
GP9	23	18,9
GP9	24	18,89
GP9	25	18,92
GP10	26	18,86
GP10	27	18,87
GP10	28	18,84
GP10	29	18,81
GP10	30	18,81
GP21	31	19,12
GP21	32	19,1
GP21	33	19,16
GP21	34	19,17
GP21	35	19,18
GP21	36	19,08
GP20	37	19,04
GP20	38	19,04
GP20	39	19,09
GP15	40	18,99

GP15	41	19
GP15	42	18,96
GP15	43	18,91
GP20	44	18,96
GP20	45	19,03
GP19	46	19,11
GP19	47	19,09
GP19	48	19,12
GP19	49	19,08
GP19	50	19,14
GP19	51	19,13
GP19	52	19,12
GP19	53	19,12
GP19	54	19,14
GP20	55	19,14
GP20	56	19,15
GP20	57	19,14
GP20	58	19,14
GP20	59	19,14
GP20	60	19,12
GP20	61	19,14
GP20	62	19,11
GP20	63	19,11
GP20	64	19,1
GP20	65	19,13
GP20	66	19,13
GP20	67	19,13
GP20	68	19,11
GP26	69	19,08
GP26	70	19,1
GP27	71	19,09
GP25	72	19,14
GP25	73	19,11
GP25	74	19,12
GP25	75	19,12
GP25	76	19,12
GP25	77	19,13
GP25	78	19,1
GP25	79	19,1
GP22	80	19,01
GP22	81	19,02
GP24	82	19,07
GP24	83	19,07
GP25	84	19,1
GP26	85	19,07

GP26	86	19,11
GP26	87	19,09
GP26	88	19,1
GP26	89	19,08
GP26	90	19,08
GP26	91	19,09
GP26	92	19,07
GP2	93	18,74
GP8	94	18,78
GP8	95	18,76
GP10	96	18,79
GP10	97	18,79
GP13	98	18,74
GP15	99	18,78
GP25	100	19,05
GP26	101	19,04
GP26	102	19,04
GP29	103	19,04
GP29	104	18,95
GP29	105	19,04
GP29	106	19
GP29	107	19,07
GP32	108	19,06
GP32	109	19,06
GP31	110	19,08
GP31	111	19,1
GP31	112	19,09
GP34	113	19,04
GP34	114	19,05
GP34	115	19,07
GP34	116	19,07
GP34	117	19,11
GP34	118	19,06
GP34	119	19,12
GP35	120	19,15
GP35	121	19,16
GP35	122	19,1
GP44	123	19,66
GP44	124	19,47
GP46	125	19,38
GP46	126	19,33
GP50	127	19,36
GP50	128	19,37
GP50	129	19,41
GP50	130	19,47

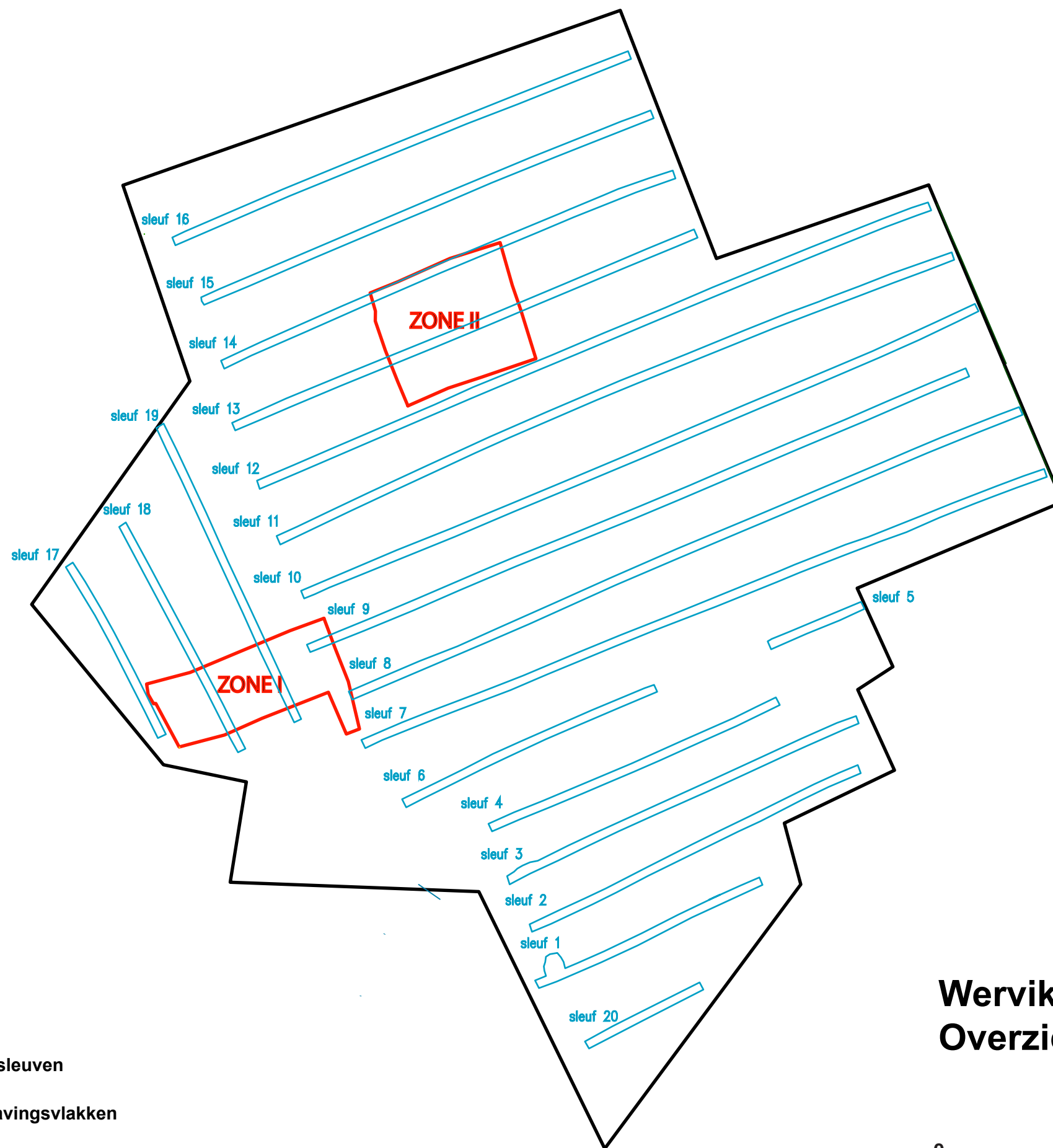
GP49	131	19,35
GP50	132	19,34
GP50	133	19,4
GP50	134	19,48
GP56	135	19,49
GP56	136	19,53
GP61	137	19,54
GP61	138	19,54
GP50	139	19,31
GP50	140	19,33
GP51	141	19,41
GP51	142	19,41
GP51	143	19,4
GP52	144	19,19
GP52	145	19,21
GP52	146	19,39
GP53	147	19,41
GP53	148	19,43
GP53	149	19,48
GP53	150	19,5
GP54	151	19,34
GP54	152	19,39
GP55	153	19,41
GP55	154	19,4
GP58	155	19,35
GP58	156	19,39
GP59	157	19,36
GP59	158	19,27
GP59	159	19,4
GP59	160	19,47
GP59	161	19,44
GP59	162	19,38
GP63	163	19,35
GP67	164	19,48
GP67	165	19,45
GP67	166	19,45
GP67	167	19,44
GP67	168	19,49
GP47	169	19,84
GP47	170	20,05
GP68	171	20,08
GP68	172	20,02
GP68	173	20,03
GP66	174	20,1
GP66	175	20,08

GP68	176	19,98
GP68	177	19,99
GP68	178	20,01
GP69	179	20,18
GP69	180	19,95
GP71	181	20,06
GP71	182	20,08
GP71	183	20,04
GP71	184	20,1
GP72	185	19,78
GP72	186	20
GP73	187	19,96
GP73	188	19,95
GP74	189	20,19
GP74	190	20,14

10.6. Inventaris van de monsters

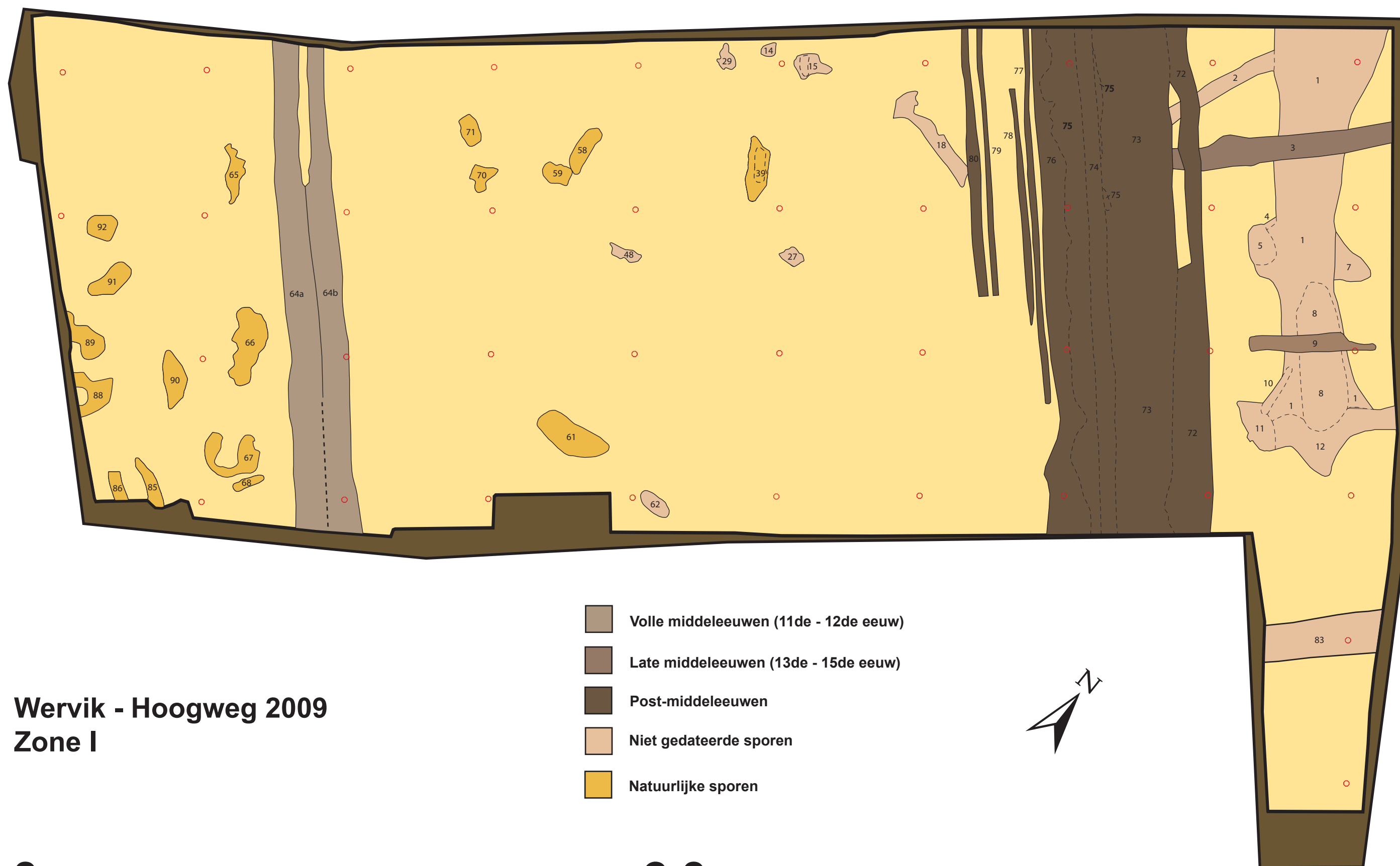
MONSTER	ZONE	SPOOR	INHOUD
WVHW09 M S29	I	29	Grondstaal, 1 emmer
WVHW09 M S48	I	48	Grondstaal, 2 emmers
WVHW09 M S110	II	110	Grondstaal, 2 emmers
WVHW09 M S123	II	123	Grondstaal, 2 emmers

- Proefsleuven
- Opgravingsvlakken

Wervik - Hoogweg 2009 Overzicht

0 50m

Wervik - Hoogweg 2009 Zone II

- Romeins (2de helft 2de eeuw - 3de eeuw)
- Volle middeleeuwen (12de - 13de eeuw)
- Late middeleeuwen (13de - 15de eeuw)
- Niet gedateerde sporen
- Recente sporen
- Meetsysteem

0 20 m

